

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Навчально-науковий економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та публічного врядування

**Пояснювальна записка
до кваліфікаційної магістерської роботи**

**на тему «Комунікативна політика органів влади в Україні (на прикладі
Державної екологічної інспекції Поліського округу)»**

Виконав: студент 2 курсу,
групи ПУА-61м
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
Придатко Дмитро Олександрович
Керівник: Цецик Я. П
Рецензент: Колодич П.Д.
Заступник начальника Державної
екологічної інспекції Поліського
округу

Звіт подібності

метадані

Заголовок

Придатко Д. Магістерська.docx

Автор

Придатко Дмитро Олександрович

Науковий керівник / Експерт

Придатко Дмитро Олександрович

підрозділ

National University of Water and Environmental Engineering

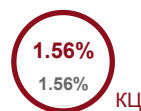
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		1
Інтервали		0
Мікропробіли		1
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		186

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

27997

Кількість слів

224807

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://pravo.cuspu.edu.ua/index.php/pravo/article/download/65/51/103	176	0.63 %
2	https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/rozyasnennya-shchodo-dotrimannya-prava-na-zvernennya-v-umovakh-voennogo-stanu.docx	136	0.49 %
3	https://studopedya.ru/1-27631.html	136	0.49 %
4	https://revolution.allbest.ru/law/01459426_0.html	125	0.45 %
5	https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/rozyasnennya-shchodo-dotrimannya-prava-na-zvernennya-v-umovakh-voennogo-stanu.docx	117	0.42 %

ЗМІСТ

	Ст.
Вступ.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНІВ ВЛАДИ.....	7
1.1.Поняття комунікативної політики в публічному управлінні.....	7
1.2.Основні принципи і функції комунікативної політики органів влади.....	15
1.3.Зарубіжний досвід формування комунікативної політики у сфері екології.....	23
Висновки до розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ПОЛІСЬКОГО ОКРУГУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	39
2.1.Місце державної екологічної інспекції Поліського округу в системі органів державної влади.....	39
2.2.Загальна характеристика комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу.....	51
2.3.Забезпечення реалізації комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу під час воєнного стану.....	62
Висновки до розділу 2.....	72
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ПОЛІСЬКОГО ОКРУГУ.....	74
3.1.Виклики комунікативній політиці Державної екологічної інспекції Поліського округу.....	74
3.2.Актуальні проблеми комунікативної політики Державної	

екологічної інспекції Поліського округу в умовах військового 82
стану.....

3.3.Шляхи вдосконалення комунікативної політики Державної
екологічної інспекції Поліського округу..... 90

Висновки до розділу 101

3.....

ВИСНОВКИ..... 104

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 109

ВСТУП

Актуальність. Комунікативна політика органів державної влади є важливою складовою функціонування публічних інституцій, адже саме ефективна взаємодія між владою та суспільством забезпечує прозорість, довіру громадян до державних структур і підтримку стратегічних напрямів державної політики. Ефективна взаємодія між владою та суспільством забезпечує прозорість, довіру громадян до державних структур, а також підтримку стратегічних напрямів державної політики.

На сучасному етапі розвитку України гостро постає проблема відсутності систематичного діалогу між владою та суспільством. Дефіцит ефективної комунікації, недостатність залучення громад до розробки й реалізації державної політики, а також недовіра населення до державних органів утворюють бар'єри на шляху сталого розвитку. Ці виклики зумовлюють необхідність оптимізації співпраці між владою та громадськістю, розробки інноваційних механізмів комунікації та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

В інформаційному суспільстві, де відбувається стрімкий розвиток соціальних мереж, активне формування громадських рухів та інших форм самоорганізації населення, ефективна система комунікації між органами влади та громадськістю стає запорукою успішного державного управління. Досвід багатьох країн свідчить, що залучення громадян до участі в процесах прийняття рішень позитивно впливає на ефективність публічного управління, сприяє демократизації суспільства, підвищенню якості життя та забезпеченню сталого розвитку.

Особливого значення це питання набуває в умовах екологічних викликів, пандемії та воєнного стану, адже ефективна комунікація між владою і громадськістю сприяє швидкому реагуванню на будь які загрози. Аналіз комунікативної політики на прикладі Державної екологічної інспекції Поліського округу дозволяє виявити основні проблеми у взаємодії державних

органів із суспільством, оцінити ефективність існуючих механізмів комунікації та запропонувати шляхи їх удосконалення.

Таким чином, розробка та впровадження нових комунікативних технологій у діяльність органів влади, зокрема у сфері охорони навколишнього природного середовища, є актуальним завданням у контексті розбудови сучасної правової та демократичної держави. Це визначає важливість теми дослідження і обґрунтовує необхідність аналізу комунікативної політики органів влади в Україні на прикладі Державної екологічної інспекції Поліського округу.

Значний вклад у дослідження тематики комунікативної політики зробили Т. Андрійчук, В. Волошин, В. Дрешпак, Л. Кочубей, О. Крутій, Г. Лассуелл, Ю. Сурмін, Н. Шотурма та інші.

Метою дослідження є аналіз і оцінка комунікативної політики органів влади в Україні на прикладі Державної екологічної інспекції Поліського округу, а також визначення її впливу на ефективність державної екологічної політики.

Основними завданнями є:

- дослідження сутності та принципів комунікативної політики органів влади;
- аналіз правових, організаційних та інформаційних засад діяльності Державної екологічної інспекції Поліського округу;
- оцінка ефективності застосовуваних інструментів комунікації;
- виявлення проблем і перспектив розвитку комунікативної політики у сфері екології.

Об'єкт дослідження - комунікативна політика органів державної влади в Україні.

Предмет дослідження - особливості реалізації комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу.

Теоретичною основою роботи є дослідження з комунікаційної теорії, публічного управління, екологічного права, адміністративного права, а також праці зарубіжних вчених. Проблема комунікацій органів влади досліджувалася

такими науковцями, як Н. Шотурма, О. Крутій, В. Співак, М. Якимчук, М. Ажажа, Я. Пеліова, Т. Несторенко, Т. Андрійчук, А. Чечель, Є Павленко, Д. Булгаков, О. Єрхан та інші, які аналізували загальні аспекти взаємодії влади з громадськістю, міжнародний досвід комунікації, або ж якісь окремі аспекти комунікативної політики. У контексті екологічної політики ця тема розглядалася менш ґрунтовно, що обумовлює необхідність подальшого дослідження.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення комунікативної політики органів влади, зокрема Державної екологічної інспекції, покращення їх взаємодії з громадськістю та забезпечення прозорості в діяльності публічних інституцій.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, кожен з яких складається з трьох підрозділів, які висвітлюють теоретичні основи, аналіз практики комунікаційної діяльності та перспективи її вдосконалення, висновків до кожного розділу, загального висновку і списку використаних джерел.

Методологічну основу становлять загальнонаукові методи, такі як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, а також спеціальні методи: правовий аналіз, системний підхід і контент-аналіз офіційних документів.

Інформаційною базою роботи є нормативно-правові акти України, нормативно-правові акти Державної екологічної інспекції України, Державної екологічної інспекції Поліського округу, нормативно правові акти Європейського Союзу, Великобританії, Сполучених Штатів Америки, наукові публікації, матеріали конференцій, статистичні дані та аналітичні огляди.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНІВ ВЛАДИ.

1.1. Поняття комунікативної політики в публічному управлінні.

Комунікативна політика є важливою складовою діяльності органів публічного управління. Належна реалізація такої політики має неабияке значення в межах функціонування державних інституцій та громадянського суспільства. У широкому значенні комунікація – це взаємодія між суб'єктами шляхом обміну певними повідомленнями [1]. Такими суб'єктами можуть бути громадяни, іноземці, особи без громадянства, громадські об'єднання, приватні юридичні особи, органи державної влади та місцевого самоврядування, суспільство в цілому. Сама ж комунікація є багатогранним явищем, тому це поняття має різні інтерпретації, що зосереджуються на окремих його аспектах. Зокрема, термін комунікація можна розуміти як:

- мовну взаємодію або здатність впливати на інших за допомогою символів і знаків;
- безперервний процес обміну інформацією, завдяки якому вона рухається всередині певних соціальних систем і між ними;
- інформаційний обмін між учасниками певної сфери діяльності, спрямований на досягнення взаємовпливу;
- інші аспекти залежно від контексту.

Якщо ж говорити в контексті публічного управління, то комунікативна діяльність полягає у здійсненні інформаційних обмінів, спрямованих на виконання функцій публічного управління і забезпечується комунікативною підсистемою публічного управління.

У політичному енциклопедичному словнику зазначено, що політична комунікація – це процес передачі, обміну політичною інформацією, який структурує політичну діяльність та надає їй нового значення, формує

громадську думку і політичну соціалізацію громадян з урахуванням їхніх потреб та інтересів [2, с. 162].

Цікавим для нашого дослідження є дисертація «Комунікативна політика органів місцевого самоврядування (на прикладі України та Республіки Польща)» Н. Шотурма, де науковець визначає дефініцію поняття комунікативна політика як політика, основана на взаємодії між органами влади та громадськістю, спрямована на формування довіри до влади і підтримки реформаційних перетворень у державі [3, с. 8].

О. Крутієм була розроблена діалогова модель взаємодії між органами влади та суспільством в Україні, в основі якої – концепція розвитку державно-громадського й державно-приватного партнерства, які відповідають інтересам широкого кола суб'єктів соціально-політичного та економічного розвитку в Україні [4, с.12].

Таке розуміння є важливим, однак воно не дає чіткого визначення терміну «модель комунікаційної політики». Враховуючи різноманітні підходи до розуміння сутності моделей у сфері публічної політики, модель комунікаційної політики можна розглядати як систему упорядкованих умов і характеристик, що визначають формування та реалізацію цілеспрямованої комунікаційної діяльності органів влади та інших залучених до цього процесу суб'єктів. Ця діяльність спрямована на вирішення або запобігання конкретним проблемам, розв'язання яких належить до компетенції відповідних органів, із використанням комунікаційних засобів, їхніх функцій, структур, ресурсів і інструментів. Необхідність оновлення моделі комунікаційної політики державних органів України обумовлена змінами, що відбулися за останні роки, зокрема пандемією Covid-19 та повномасштабною військовою агресією російської федерації. Такі зміни вплинули на умови формування й реалізації політики, а також на її складові, серед яких суб'єкти, їхні ресурси та комунікаційні інструменти. Умови формування моделі комунікаційної політики можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми щодо системи органів державної влади [5].

М.Ю. Якимчук вірно зазначає, що українське законодавство не встановлює визначення поняття державна комунікативна політика, однак проаналізувавши праці науковців, ми можемо стверджувати, що державна комунікативна політика являє собою систему комунікативних дій органів публічної влади, урядовців, політиків, державних службовців з метою інформаційного впливу на формування сприятливої громадської думки та забезпечення необхідного рівня суспільної довіри й підтримки рішень та дій влади [6].

Варто підкресли що, ще донедавна в Україні панувала політика, яка базувалася виключно на інформуванні населення. Однак, жодного зворотного зв'язку фактично не було. Внаслідок цього, громадяни були недостатньо залучені в процес управління державою. Їм здавалося, що держава повинна самостійно приймати усі рішення, а у разі провалу її можна критикувати.

На щастя, Україна сьогодні розвивається як правова та демократична держава, яка послідовно впроваджує європейський зовнішньополітичний напрямок і прагне стати частиною глобального інформаційного простору. Дотримуючись європейських стандартів у сфері комунікаційної діяльності державних органів та принципів демократичного управління, держава активно працює над вдосконаленням цих процесів.

Це пояснюється тим, що в сучасному світі однією з ключових складових діяльності державних інституцій є посилення та вдосконалення їхньої комунікаційної політики. Демократичний поступ країни відображається у налагодженні дієвого діалогу між органами влади та громадянами. Завдяки ефективній комунікації уряд має можливість встановлювати тісний зв'язок із суспільством, надавати громадянам актуальну інформацію про свою роботу та отримувати зворотний зв'язок для оцінки своїх дій.

Якщо ж говорити щодо законодавчого врегулювання комунікативної політики, то підкреслимо, що розвиток комунікаційної політики у сфері державного управління в Україні тісно пов'язаний із станом нормативно-

правової бази та її здатністю відповідати актуальним викликам і проблемам суспільного життя.

Основою регулювання будь якої сфери суспільних відносин є Конституція України [7]. Вона виступає фундаментальним нормативно-правовим актом, що закладає основи для забезпечення інформаційних прав громадян, прозорості діяльності державних органів та їх взаємодії із суспільством. Вона гарантує право кожного на вільне збирання, зберігання, використання та поширення інформації (ст. 34), що є ключовим принципом відкритості державної влади. Стаття 32 регламентує захист персональної інформації, забороняючи втручання в особисте життя громадян без законних підстав, що забезпечує етичність комунікації органів влади. Водночас Конституція встановлює заборону цензури (ст. 15), сприяючи відкритому суспільному діалогу, де державні органи виступають активними учасниками [7].

Принципи прозорості та підзвітності, закріплені у статтях 3 і 5, зобов'язують органи влади діяти відкрито, інформуючи громадян про свою діяльність та надаючи доступ до суспільно важливої інформації. Крім того, Конституція передбачає, що Президент України як гарант Основного Закону відповідає за реалізацію державної політики, включно з інформаційною та комунікативною політикою (ст. 102). Таким чином, Конституція створює правову основу для побудови ефективної системи комунікації між державними органами та суспільством, орієнтованої на дотримання прав і свобод громадян, прозорість та доступність інформації [7].

Закон України «Про інформацію» є основоположним нормативно-правовим актом, що визначає правові основи інформаційної діяльності в Україні, включаючи органи державної влади. Він має комплексний характер, відображає основні положення міжнародних стандартів у сфері інформаційних відносин та слугує базою для формування інформаційної політики держави.

Закон визначає основні принципи інформаційних відносин:

- гарантування права на інформацію;

- відкритість, доступність інформації та свобода її обміну;
- об'єктивність, достовірність інформації;
- повнота та достовірність інформації;
- законність отримання, використання, поширення та зберігання інформації [8].

Закон України «Про доступ до публічної інформації» [9] є ключовим інструментом забезпечення прозорості та відкритості діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших розпорядників публічної інформації. Його головною метою є гарантування права кожного на доступ до інформації, що перебуває у володінні органів влади, та створення умов для реалізації принципів демократичного суспільства. Закон спрямований на зміцнення довіри громадян до державних інституцій, підвищення підзвітності влади та забезпечення активної участі громадян у процесах прийняття рішень.

Основними принципами, закріпленими в Законі «Про доступ до публічної інформації», є максимальна відкритість інформації, прозорість діяльності розпорядників, рівність доступу та оперативність розгляду запитів. Відповідно до положень Закону, усі дані, які не мають статусу інформації з обмеженим доступом, повинні бути вільно доступними. Органи влади зобов'язані регулярно публікувати нормативно-правові акти, офіційні документи, звіти про свою діяльність, бюджети, інформацію про вакансії, процедури розгляду звернень та інші важливі дані, забезпечуючи громадянам зручний доступ до них [9].

Закон передбачає обмеження доступу до певної інформації лише у чітко визначених випадках, зокрема для захисту національної безпеки, громадського порядку, здоров'я або прав інших осіб. Для визначення правомірності таких обмежень використовується трискладовий тест, що дозволяє оцінити доцільність і необхідність обмеження [9].

Особливу увагу Закон України «Про доступ до публічної інформації» приділяє забезпеченню оперативності в обробці запитів громадян. У більшості

випадків відповідь повинна бути надана протягом п'яти робочих днів, а в окремих випадках цей строк може бути скорочений або подовжений. Закон також закріплює відповідальність розпорядників за порушення права на доступ до публічної інформації, передбачаючи адміністративні санкції для посадових осіб, які несвоєчасно або неправомірно реагують на запити [9]

Ще донедавна порядок всебічного та об'єктивного висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування регулювався Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [10]. Стаття 2 цього Закону визначала основні принципи висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування засобами масової інформації.

Однак вже від 2022 року почав діяти Закон України «Про медіа» [11]. Цей закон визначає правові основи діяльності медіа, встановлює засади взаємодії органів державної влади із засобами масової інформації та регламентує питання доступу суспільства до об'єктивної і достовірної інформації. Він спрямований на забезпечення свободи слова, плюралізму медіа та підтримку демократичних стандартів у сфері інформації.

Закон України «Про медіа» закріплює обов'язок держави створювати умови для безперешкодної діяльності медіа, забезпечуючи доступ журналістів до публічної інформації, прозорість у роботі влади та недопущення цензури. У цьому контексті медіа виступають як канал комунікації між владою і суспільством, забезпечуючи громадський контроль за діяльністю органів державного управління [11].

Закон також акцентує увагу на дотриманні стандартів об'єктивності та достовірності інформації, що поширюється через медіа. Це має велике значення для формування суспільної довіри до органів влади та медійних ресурсів. У межах комунікативної політики це означає, що державні органи зобов'язані надавати медіа вичерпну та правдиву інформацію, сприяючи відкритості та прозорості державного управління [11].

Особливе місце у Законі України «Про медіа» посідає питання захисту інформаційного простору України. В умовах сучасних викликів, таких як інформаційно-психологічні операції ворога, держава забезпечує регулювання контенту медіа для протидії дезінформації та пропаганді. Закон встановлює механізми відповідальності за поширення недостовірної інформації або матеріалів, які загрожують національній безпеці [11].

Концепція проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» [12] акцентує увагу на необхідності побудови ефективної та прозорої системи комунікації між державними установами та громадянами. Основою цієї концепції є впровадження сучасних технологій для забезпечення відкритості та доступності інформації, а також створення механізмів для зворотного зв'язку, що дозволить громадянам активно брати участь у державному управлінні [12].

Основні принципи, закладені в проєкті, включають: прозорість, підзвітність, ефективність та інклюзивність. Законопроект передбачає створення єдиної платформи для комунікації, яка об'єднає всі державні органи і буде надавати громадянам можливість оперативно отримувати інформацію, подавати запити та пропозиції. Особлива увага приділяється забезпеченню доступності інформації для всіх верств населення, зокрема людей з інвалідністю та представників національних меншин [12].

Крім того, концепція передбачає систематичне навчання державних службовців комунікаційним навичкам та впровадження стандартів якості у комунікативні процеси. Законопроект також визначає процедури моніторингу та оцінювання ефективності комунікативної політики, що дозволить постійно вдосконалювати її на основі отриманих даних та зворотного зв'язку від громадян [12].

22 грудня 2023 року було ухвалено розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на період до 2025 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації» [13]. Цей документ спрямований на забезпечення ефективної

комунікаційної стратегії для боротьби з корупцією та визначає основні напрями та завдання комунікаційної політики, які мають на меті підвищити обізнаність громадськості щодо антикорупційних заходів та стимулювати активну участь суспільства у протидії корупції.

Стратегія охоплює заходи, які передбачають залучення засобів масової інформації, громадських організацій та інших суб'єктів до процесу комунікації, а також впровадження сучасних технологій для ефективного поширення інформації. Особлива увага приділяється прозорості та відкритості діяльності уряду, що сприяє формуванню позитивного інформаційного середовища та зниженню рівня корупції [13].

Законодавчою основою формування та реалізації інформаційної стратегії органів державної влади, крім зазначених, є такі нормативно-правові документи: «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» – Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV; «Про звернення громадян» – Закон України від 2 жовтня 1996 р.; «Про внесення змін до Закону України Про звернення громадян про електронні звернення та електронні петиції» – Закон України від 28.10.2015; «Про місцеве самоврядування в Україні» – Закон України від 21.05.1997р.; «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд» – Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р.; «Про роботу центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення відкритості їх діяльності, зв'язків з громадськістю та взаємодію зі ЗМІ» – розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2004 № 759 та інші [14].

На підставі усього вищезазначеного можна прийти до власного визначення комунікативної політики органів влади, перш за все, необхідно виокремити компоненти такої політики. До таких компонентів ми відносимо цілі політики, її суб'єктів та шляхи комунікації.

Говорячи про цілі комунікативної політики, ключовими є інформування громадян, забезпечення прозорості роботи державних інституцій, формування позитивного іміджу держави, стимулювання діалогу із суспільством та

запобігання кризовим ситуаціям. Відкритість та доступність інформації сприяють підвищенню довіри громадян до органів влади, а також їх активнішої участі у суспільному житті. Ефективна комунікація дозволяє уряду краще інформувати населення про свою діяльність, враховувати суспільну думку та оперативно реагувати на соціальні виклики. Як ми вже й зазначали, на сьогодні такі явища є надзвичайно важливими та сприяють розбудові демократичного суспільства.

До суб'єктів комунікативної політики очевидно належать органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи чи відповідні структурні підрозділи. Також до суб'єктів можна віднести засоби масової інформації, громадські організації та аналітичні центри. Парламент, уряд, місцеві адміністрації формують і впроваджують комунікативні стратегії, тоді як комунікаційні відділи забезпечують їх практичне виконання. Медіа та громадські організації, в свою чергу, виступають посередниками між владою та суспільством, сприяючи формуванню громадської думки та врахуванню інтересів різних груп населення. Не можна забувати, що суспільство так само відноситься до суб'єктів, адже частиною сучасної комунікаційної політики є зворотній зв'язок стейхолдерів та суспільства в цілому.

Засоби комунікації органів влади охоплюють як традиційні, так і сучасні канали. До традиційних належать офіційні звернення, прес-конференції, коментарі засобам масової інформації, тоді як цифрові інструменти включають офіційні вебсайти, соціальні мережі, чат-боти та мобільні додатки. Засоби масової інформації залишаються одним із найважливіших каналів поширення офіційних повідомлень, а громадські обговорення та форуми забезпечують пряму участь населення в управлінських процесах. Інноваційні технології, як-от платформи для онлайн-опитувань, також допомагають владі підтримувати зворотний зв'язок із громадянами та стимулювати їхню активність.

Отже, комунікативна політика органів влади — це сукупність цілей, принципів, методів і засобів, спрямованих на формування прозорості,

результативної та доступної взаємодії між державними органами та громадянами.

1.2. Основні принципи і функції комунікативної політики органів влади.

Як вже зазначалося, ефективна комунікація між органами державної влади та суспільством є важливим елементом демократичного управління, що забезпечує функціонування держави відповідно до принципів прозорості, відкритості та підзвітності. У сучасних умовах комунікативна політика набуває ще більшого значення, оскільки саме вона дозволяє органам влади досягати взаєморозуміння з громадянами, реагувати на їхні потреби та враховувати вимоги суспільства у процесі прийняття рішень.

Комунікативна політика держави базується на системі принципів, які визначають її характер, спрямованість та вплив на громадян. Ці принципи є орієнтирами для органів влади у виборі методів і форм комунікації, а також у формуванні довгострокових стратегій. Вони створюють основу для побудови прозорого діалогу, зміцнення довіри до державних інституцій та залучення громадян до участі у суспільно-політичному житті.

Одним з найважливіших принципів комунікативної політики органів влади є прозорість та відкритість. Зазначений принцип є одним із фундаментальних засад ефективної комунікації між органами державної влади та суспільством. У продовж усієї роботи ми неодноразово звертатися до даного принципу. Його суть полягає у створенні відкритого доступу до інформації про діяльність державних інституцій, їхні рішення, політику та результати роботи. Завдяки прозорості громадяни мають можливість отримувати повну та об'єктивну інформацію, яка сприяє формуванню довіри до державних органів і забезпеченню соціальної стабільності [15].

Відкритість полягає у створенні платформ для двосторонньої комунікації між владою та суспільством. Такими платформами можуть слугувати

громадські слухання, публічні консультації, відкриті зустрічі посадовців із громадянами та використання соціальних мереж для безпосередньої взаємодії. Відкритість забезпечує можливість зворотного зв'язку, коли громадяни можуть висловлювати свої думки, пропозиції та зауваження, що дозволяє владі враховувати громадську думку під час прийняття рішень [15].

Одним із ключових елементів цього принципу є доступність інформації. Органи влади зобов'язані створювати умови для того, щоб кожен громадянин мав змогу отримати інформацію про ухвалені рішення, плани, програми чи фінансові витрати. Для цього активно використовуються такі канали комунікації, як офіційні веб-сайти, публікації у ЗМІ, прес-конференції та соціальні мережі. Прозорість у цьому контексті означає не лише надання доступу до документів чи статистики, але й подання цієї інформації у зрозумілій і зручній для користувачів формі [15].

Ще одним важливим аспектом є публічність діяльності. Органи влади повинні не тільки інформувати суспільство про свої дії, але й забезпечувати участь громадян у процесах ухвалення рішень. Це включає організацію громадських слухань, консультацій, відкритих форумів, а також активне залучення громадськості до обговорення ключових питань. Такий підхід дає можливість громадянам не лише бути поінформованими, але й впливати на державну політику [15].

Прозорість також вимагає своєчасного інформування громадян. У сучасному динамічному світі затримка в наданні інформації може призводити до дезінформації та як наслідок втрати довіри. Швидка реакція на інформаційні запити, оперативне висвітлення важливих подій і пояснення контексту ухвалених рішень є ключовими елементами забезпечення прозорості [15].

Аналізуючи визначення терміну прозорість як інформаційної характеристики і спроби наукового тлумачення прозорості як принципу державної політики, можна виокремити такі ключові слова: інформація, поінформованість, обізнаність, зрозумілість, доступність, легкість для сприйняття. Перші два аспекти свідчать про тісний зв'язок принципу

прозорості з інформування громадськості, а інші уточнюють, що таке інформування має передбачати перетворення досить складної за своєю природою інформації про державну політику на зрозумілу, легку для сприйняття різними аудиторіями. Враховуючи це, принцип прозорості державної політики можна тлумачити як забезпечення зрозумілості державної політики для громадян за допомогою інформаційної діяльності органів державної влади [16].

Зрештою, принцип прозорості є запорукою підзвітності державних органів. Відкритий доступ до інформації дозволяє громадянам і незалежним організаціям здійснювати контроль за діяльністю влади, оцінювати її ефективність і виявляти можливі недоліки. Це сприяє зміцненню демократичних інститутів і підвищенню відповідальності посадових осіб за свої дії. У результаті прозорість стає важливим інструментом зміцнення довіри до державних інституцій і формування партнерських відносин між владою та суспільством.

Другим, але не менш важливим можна виокремити принцип достовірності та точності. Принцип достовірності та точності є основою ефективної комунікації між органами державної влади та суспільством. Він полягає в обов'язковості надання перевіреної, правдивої та зрозумілої інформації, яка відображає реальну ситуацію. Дотримання цього принципу сприяє підвищенню довіри громадян до державних інституцій, зміцненню стабільності в суспільстві та мінімізації ризику поширення дезінформації [17].

Достовірність означає, що всі дані, які надаються органами влади, мають бути засновані на перевірених фактах, відповідати дійсності та не містити викривлень. Це вимагає чіткого дотримання стандартів роботи з інформацією: її перевірки, верифікації джерел та регулярного оновлення. Наприклад, у кризових ситуаціях достовірна інформація відіграє вирішальну роль для уникнення паніки, ефективного реагування на виклики та збереження соціального спокою.

Точність передбачає повноту і правильність подачі інформації. Вона має бути конкретною, деталізованою та адаптованою до потреб аудиторії. Важливо уникати узагальнень, оманливих формулювань або недомовок, які можуть спотворити зміст повідомлення. Наприклад, у фінансових звітах чи статистичних даних навіть незначна похибка може спричинити недовіру до органу влади та негативно вплинути на його репутацію [17].

Дотримання принципу достовірності та точності сприяє формуванню прозорого інформаційного середовища, де громадяни мають змогу отримувати повну і правдиву інформацію про діяльність органів влади. Це не лише підвищує довіру до державних інституцій, але й стимулює активну громадянську участь у процесах управління [17].

У сучасному світі, де інформація поширюється миттєво, принцип достовірності та точності набуває критичного значення. Органи влади, які дотримуються цього принципу, здатні не лише ефективно комунікувати з громадянами, але й протидіяти дезінформації, маніпуляціям та негативному впливу фейкових новин.

Принципи орієнтованості на громадян та інклюзивності є ключовими складовими комунікативної політики органів державної влади, спрямованими на врахування інтересів усіх верств населення та створення рівних можливостей для доступу до інформації та участі в управлінських процесах. Принцип орієнтованості на громадян передбачає зосередження комунікаційної політики на потребах, очікуваннях та інтересах суспільства. Органи влади повинні враховувати різноманітність аудиторій, забезпечуючи доступність інформації для всіх груп населення, зокрема через зручну та зрозумілу форму подання, використання простих пояснень і візуалізацій. Особливо важливим є забезпечення ефективного зворотного зв'язку, що дозволяє громадянам висловлювати свої думки, пропозиції та зауваження, а владі - коригувати свої дії відповідно до суспільних очікувань [17].

Принцип інклюзивності акцентує увагу на залученні до комунікації всіх соціальних груп, включаючи тих, хто перебуває у вразливому становищі. Він

забезпечує рівні можливості доступу до інформації незалежно від віку, статі, етнічної приналежності, соціального статусу чи фізичних обмежень. Для реалізації цього принципу органи влади мають враховувати специфічні потреби різних груп населення, наприклад, людей з інвалідністю, національних меншин або мешканців віддалених регіонів. Це передбачає адаптацію контенту, зокрема через використання жестової мови, шрифту Брайля чи багатомовних матеріалів, а також створення багатоканальних форматів взаємодії, таких як телебачення, радіо та інтернет. Інклюзивність також включає залучення громадян до процесів прийняття рішень через громадські обговорення, опитування або консультації, які враховують думки різних верств суспільства [18].

Дотримання цих принципів сприяє формуванню прозорого інформаційного середовища, в якому кожен громадянин відчуває свою значущість та вплив на процеси управління. Це дозволяє зміцнити довіру до органів влади, розвивати соціальну єдність та демократичні цінності. Такі підходи формують середовище, в якому всі громадяни, незалежно від соціального чи фізичного статусу, можуть бути повноправними учасниками суспільно-політичного життя.

Принцип оперативності передбачає своєчасну реакцію органів влади на суспільні запити, події чи інформаційні виклики. Цей принцип вимагає, щоб громадяни отримували актуальну інформацію без затримок, особливо в умовах кризових ситуацій, коли від швидкості передачі інформації залежить стабільність суспільства та довіра до влади. Органи влади мають забезпечувати миттєву публікацію важливих повідомлень у випадках надзвичайних ситуацій, таких як природні катастрофи, соціальні кризи чи економічні виклики. Для цього використовуються прес-конференції, соціальні мережі, офіційні вебсайти та інші засоби комунікації. Вся інформація, яка передається громадянам, повинна бути оновленою та відповідати поточному стану подій. Відсутність застарілої або неповної інформації сприяє довірі та мінімізує ризики поширення паніки чи дезінформації [17].

Етичність у комунікативній політиці визначається дотриманням моральних і професійних стандартів під час створення та поширення інформації. Цей принцип спрямований на забезпечення відповідальності органів влади за зміст повідомлень та їхній вплив на суспільство. Етичність передбачає, що вся інформація, яка поширюється органами влади, повинна бути правдивою та не містити елементів маніпуляції або приховування важливих деталей. Органи влади мають враховувати можливі наслідки своїх повідомлень для суспільства, уникаючи провокування страху, ненависті чи інших негативних емоцій. Інформація повинна поширюватися з урахуванням соціальної стабільності та етичних норм. Повідомлення мають створюватися з урахуванням різноманітності суспільства, бути вільними від дискримінації, упередженості чи образливих висловлювань [1].

Водночас функції комунікативної політики органів влади визначають практичну реалізацію її цілей та завдань. Вони охоплюють інформування населення про діяльність органів влади, регулювання суспільних відносин, забезпечення оперативного реагування на кризові ситуації, а також формування позитивного іміджу держави на національному та міжнародному рівнях. Виконання цих функцій є ключовою умовою для підтримки соціальної стабільності, забезпечення суспільного діалогу та збереження демократичних цінностей. Таким чином, поєднання принципів і функцій комунікативної політики створює міцну основу для досягнення ефективного управління в умовах сучасного суспільства.

Інформаційно-комунікативна функція є однією з ключових складових комунікативної політики органів державної влади. Її основним завданням є забезпечення громадян достовірною, актуальною та повною інформацією про діяльність державних інституцій, ухвалені рішення, плани та результати їх виконання. Це передбачає надання громадянам конкретної, структурованої та зрозумілої інформації про законодавчі ініціативи та нормативно-правові акти, державні програми, фінансову діяльність, доступ до державних послуг, звітність, тощо. Ця функція спрямована на налагодження ефективного діалогу

між владою та суспільством, що є важливим елементом демократичного управління та підтримання соціальної стабільності.

Реалізація інформаційно-комунікативної функції передбачає використання різноманітних каналів і засобів комунікації, таких як офіційні вебсайти, соціальні мережі, прес-конференції, публікації у ЗМІ, електронні розсилки та інтерактивні платформи. Це дозволяє охопити максимально широку аудиторію та забезпечити доступ до інформації для всіх соціальних груп. Крім того, функція включає роботу із зворотним зв'язком, що дозволяє органам влади враховувати думки громадян, отримувати відгуки на свої дії та оперативно реагувати на запити чи критику.

Регулятивна функція є важливим компонентом комунікативної політики органів влади, спрямованим на організацію, контроль та координацію суспільних відносин через механізми інформаційної взаємодії. Її метою є забезпечення дотримання правових норм, підтримка суспільного порядку та гармонізації взаємодії між владою і громадянами.

Ця функція реалізується через створення чітких інформаційних правил та процедур, які регулюють взаємодію органів влади з громадянами, бізнесом та іншими суб'єктами. Вона охоплює інформування про законодавчі та нормативно-правові акти, що визначають права й обов'язки громадян, процедури отримання державних послуг, вимоги до виконання суспільно важливих зобов'язань. Завдяки цьому влада формує правове середовище, у якому всі учасники розуміють свої обов'язки та відповідальність.

Регулятивна функція також передбачає моніторинг суспільних настроїв і контроль за виконанням державних рішень. Наприклад, влада може запроваджувати інформаційні кампанії, що пояснюють нововведення у сфері податкового законодавства або екологічної політики, і контролювати їх дотримання. Крім того, органи влади забезпечують зворотний зв'язок, реагуючи на питання, пропозиції або скарги громадян, що дозволяє їм адаптувати політику відповідно до суспільних потреб.

Особливе значення регулятивна функція має у кризових ситуаціях, коли необхідно швидко і чітко регулювати поведінку суспільства для забезпечення безпеки. Наприклад, під час надзвичайних станів влада поширює інструкції щодо дій населення, регулює дотримання обмежувальних заходів та координує зусилля для подолання кризи.

Ідеологічна функція комунікативної політики органів влади спрямована на формування та поширення суспільно важливих цінностей, ідей та світоглядних орієнтирів, які підтримують єдність і стабільність у державі. Її завданням є забезпечення ідейної основи для діяльності державних інституцій, підтримання легітимності влади та зміцнення суспільної свідомості, орієнтованої на спільні цілі.

Ця функція реалізується через створення і популяризацію ідеологічних меседжів, які відображають стратегічні пріоритети держави, такі як демократичні цінності, верховенство права, соціальна справедливість, патріотизм, економічний розвиток і європейська інтеграція. Наприклад, влада може організовувати інформаційні кампанії, які підкреслюють значення участі громадян у виборах, важливість дотримання екологічних норм або необхідність підтримки національних традицій і культури.

Ідеологічна функція також передбачає боротьбу з інформаційними загрозами, зокрема поширенням пропаганди, маніпуляцій і дезінформації, які можуть підірвати єдність суспільства або легітимність влади. Органи державної влади працюють над формуванням позитивного іміджу держави всередині країни та на міжнародній арені, пояснюючи свої цілі й дії через ідеологічно обґрунтовану позицію [19].

Особливу роль ідеологічна функція відіграє в періоди суспільних криз або змін. У такі моменти вона сприяє згуртуванню громадян навколо спільних ідей та цінностей, мотивує їх до конструктивної участі в житті країни та підтримує довіру до влади. Наприклад, у ситуаціях соціально-політичних викликів влада може акцентувати увагу на важливості солідарності, взаємодопомоги та відповідальності кожного перед суспільством. Вона також

сприяє формуванню спільної ідентичності, підтримує довіру до державних інституцій та забезпечує стабільність суспільства, орієнтуючи його розвиток на досягнення загальних стратегічних цілей.

1.3. Зарубіжний досвід формування комунікативної політики.

Базуючись на раніше описаному, стає очевидно, що в умовах глобалізації, швидкого розвитку інформаційних технологій та цифровізації суспільства комунікативна політика стає одним із ключових інструментів ефективного державного управління. Вона забезпечує не лише взаємодію державних органів із громадянами, але й сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, формуванню суспільної довіри до влади та зміцненню демократичних принципів. У сучасному світі, де доступ до інформації стає фундаментальним правом, а швидкість її передачі визначає ефективність реагування на виклики, успішна комунікативна політика є важливим фактором соціальної стабільності та розвитку.

У цьому контексті зарубіжний досвід виступає невичерпним джерелом для вивчення, аналізу та запозичення ефективних практик. Багато країн уже реалізували сучасні моделі комунікації, які базуються на інтегрованих підходах до управління інформаційними потоками, залученні громадськості до прийняття рішень і застосуванні новітніх цифрових технологій. Зокрема, досвід демократичних країн показує важливість забезпечення прозорості інформації, доступності державних органів для громадян і підзвітності влади через медіа та інші канали комунікації. Такі умови сприяють відкритості влади, оперативному реагуванню на суспільні запити та створювати умови для плідної взаємодії між державою і громадянами. Водночас країни з авторитарними чи перехідними політичними системами демонструють, як не варто робити, які дії призведуть до погіршення становища людини та громадянина, порушать зв'язок останніх з державою. Таким чином, можна навчатися на чужих помилках, а не припускати їх самотійно.

Якщо аналізувати комунікативну політику держав-учасниць Європейського Союзу, то з часі підписання Маастризького договору 1998 року було прийнято чимало нормативно правових актів у зазначеній сфері. У рамках Європейського Союзу, держави-члени прагнуть до максимальної інтеграції та гармонізації правових норм, що зумовлює схожість їхніх комунікативних політик.

Європейська Комісія є найвищим органом виконавчої влади в Європейському Союзі. Вона ж відповідає за впровадження та реалізації комунікативно політики на теренах Європи. Одним із головних завдань комісії є створення умов для широкої участі громадськості у процесах прийняття рішень, що досягається шляхом активного залучення громадян до дискусій та консультацій. Це не лише підвищує довіру до інституцій ЄС, але й дозволяє краще враховувати інтереси та думки різних груп населення. Крім того, Комісія активно працює у сфері підтримки комунікативних каналів між органами влади та громадянами, розвитку незалежних медіа, захисту від кіберзагроз та безпеки даних, тощо.

Одним з перших актів у цій сфері була Зелена книга з Громадського сектору інформації в інформаційному суспільстві від 1999 року [20]. Це був важливий аналітичний документ, що розроблений Європейською Комісією з метою дослідження ролі інформації, створеної органами державного управління, в умовах розвитку інформаційного суспільства. Вона слугувала основою для формування політики ЄС у сфері доступу до публічної інформації та стимулювання її використання як ресурсу для соціально-економічного зростання і розвитку інновацій.

У цьому документі підкреслюється стратегічна роль інформації, створеної публічним сектором, у формуванні нових бізнес-моделей, підтримці наукових досліджень і розвитку громадянського суспільства. Особливий акцент зроблено на необхідності забезпечення відкритого доступу до публічної інформації, яка включає дані про довкілля, географічні дані, правову інформацію, статистичні дані тощо. Зелена книга наголошує, на тому, що

доступність такої інформації є важливою умовою для побудови прозорого управління, економічного зростання та посилення громадянського контролю за діяльністю органів влади [20].

Документ також аналізує перешкоди для ефективного використання публічної інформації. Це, зокрема, обмеження доступу, високі витрати на отримання інформації, технічна складність або відсутність стандартів обміну даними. Зелена книга пропонує заходи для усунення цих бар'єрів, зокрема створення єдиних правил доступу до даних і заохочення повторного використання інформації. Повторне використання, особливо в цифровій формі, відкриває можливості для розробки нових технологій, створення доданої вартості та підвищення конкурентоспроможності європейської економіки [20].

Окрему увагу у документі приділено питанню балансу між відкритістю інформації та необхідністю захисту конфіденційності, інтелектуальної власності та національної безпеки. Зелена книга визначає необхідність законодавчих і технічних механізмів, які дозволяти б уникнути зловживань під час відкриття даних публічного сектору [20].

У 2005 році Європейська Комісія запустила План D щодо демократії, діалогу та дебатів. Він утворює рамки, у яких національні уряди проводитимуть дебати щодо майбутнього Європи у 25 країнах ЄС. Головна мета цих дебатів полягала у тому, щоб побудувати новий політичний консенсус щодо такої політики, яка б дала змогу належним чином підготувати Європу до викликів XXI-го століття [21].

Відповідно до цього плану країни ЄС зобов'язалися провести національні обговорення щодо майбутнього Європи. Європейська Комісія забезпечувала спільні рамки для дебатів у 25 країнах ЄС, які включають потенційні моделі і структури для національних урядів, а також певні спільні процеси і теми. Крім того, Європейська Комісія мала на меті забезпечити зворотний зв'язок та пропонувала 13 ініціатив на європейському рівні для стимулювання громадського діалогу та участі громадян у дискусії щодо європейської політики, співпрацюючи з Європейським парламентом та іншими органами ЄС.

Це включало відвідини комісарами країн ЄС, підтримку громадянських проектів, підвищення відкритості процедур ради ЄС, присутність комісарів у національних парламентах, створення мережі «Європейських послів доброї волі», а також підтримку проектів заохочення участі виборців [21].

Також у 2005 році була заснована інформаційна служба «Europe Direct». Її метою було забезпечення громадян Європейського Союзу актуальною та точною інформацією про ЄС, його політику, права та можливості. Мережа «Europe Direct» включає понад 400 інформаційних центрів по всьому ЄС, які надають безкоштовні консультації, організовують заходи та інформаційні кампанії, а також відповідають на запити громадян щодо різних аспектів діяльності ЄС [21].

Безумовно діяльність цієї служби має значний вплив на комунікативну політику ЄС. Завдяки її роботі, громадяни мають змогу отримувати достовірну інформацію про ЄС, що сприяє підвищенню обізнаності та активній участі в європейських справах. «Europe Direct» підтримує прозорість та відкритість європейських інституцій, створюючи міст між громадянами та владою.

Служба також активно організовує публічні заходи, семінари та конференції. Це дозволяє враховувати думки та побажання різних груп населення у процесі прийняття рішень на європейському рівні, що робить політику ЄС більш інклюзивною та ефективною.

Варто підкреслити, що окрім загальноєвропейської служби кожна держава має власні національні органи влади з подібними функціями. Наприклад, у Бельгії – Федеральна інформаційна служба, у Німеччині – Федеральне бюро з питань преси та інформації, у Чехії – Державний комітет з питань інформаційної політики, у Північній Македонії – Міністерство інформаційного суспільства та управління [22].

У липні 2005 року був запущений «План Дій Комісії з покращення комунікації в Європі» (The Action Plan to Improve Communicating Europe 2005) [23], в якому були детально описані спеціальні заходи для поліпшення зв'язку з громадянами. Ці заходи включають посилення представницьких офісів Комісії,

поліпшення внутрішньої координації та планування, роботу над мовними питаннями та презентацією, а також збільшення кількості точок доступу для громадян. Основною метою плану є створення справжнього діалогу з громадськістю та врахування їхніх інтересів у комунікаційній діяльності Комісії.

У плані визначені три основні принципи комунікаційної стратегії:

- Слухання - громадяни ЄС повинні не лише отримувати інформацію, але й бути почутими.
- Повідомлення - інформування громадян про те, як європейські політики впливають на їхнє повсякденне життя.
- Встановлення контактів на місцевому рівні - використання місцевих форумів та деяких засобів масової інформації як каналів комунікації [23].

У 2006 році Європейська комісія представила «Білу книгу з європейської комунікаційної політики» (White Paper on a European Communication Policy 2006) [24]. Цей документ мав на меті запропонувати всім зацікавленим сторонам поділитися своїми ідеями щодо покращення комунікації з громадянами. На відміну від Плану дій, зосередженого на вдосконаленні комунікацій Комісії, Біла книга адресувалася всьому ЄС, включаючи центральні інституції, держави-члени, політичні партії та громадськість. Метою було створення порядку денного, спрямованого на покращення комунікації та посилення громадського обговорення в Європі.

При укладанні Білої книги були враховані рекомендації Резолюції Європейського парламенту щодо впровадження інформаційно-комунікаційної стратегії ЄС. Для підготовки документа були організовані форуми та обговорення, зокрема форум «Подолання розриву, проведений Економічним і соціальним комітетом» у листопаді 2005 року, та пленарні обговорення Комітетом регіонів [25].

Європейська Комісія в Білій Книзі пропонує новаторський підхід до комунікацій: перехід від односторонньої інформації до активного діалогу, від інституційного фокусу до громадянського, від централізованого до

децентралізованого підходу. Комунікація повинна стати важливою політикою ЄС, служити громадянам і базуватися на справжньому діалозі між людьми та політиками, а також на живих обговореннях серед громадян. Усі верстви суспільства мають мати доступ до чесної та повної інформації про ЄС і бути впевненими, що їхні думки і переживання будуть почуті інституціями ЄС[25].

Хоча Білій Книзі може бракувати революційних і конкретних політичних пропозицій, її текст відзначається реалізмом і довготривалою перспективою. Комісія звертається до інших інституцій та європейської громадськості із закликом поділитися своїми ідеями для покращення комунікації з питань ЄС. Білу Книгу розглядають як початок консультаційного процесу, який може покращити залучення ключових політичних акторів, включаючи національні та європейські парламенти [26].

30 вересня 2006 року була представлена Жовта книга з комунікації ЄС у відповідь на консультації з приводу Білої книги з європейської комунікаційної політики. Основні висновки включають такі аспекти: комунікаційна політика викликає мало інтересу поза межами експертного середовища; жодна політика не може зробити непопулярні теми цікавими для громадян; більшість коментарів закликали до радикальнішої децентралізації; інституціям ЄС важливо бути улюбленими, але вони не повинні швидко змінювати свої переконання; і експерти одностайно схвалюють ці положення. Операційні ініціативи Комісії та Парламенту з комунікації повільно втілюються через бюрократичні процедури, попри підтримку політичних лідерів, службовців та неурядових організацій [27].

Жовта книга містить 12 рекомендацій. До них належить вибір реалістичної аудиторії та каналів, інформування бенефіціантів через національних професіоналів, а не лише через експертів ЄС, та залучення компаній, профспілок та неурядових організацій на ранніх стадіях. Інші рекомендації включають координацію інституцій, а не їхнє управління, націоналізацію дебатів ЄС, включення комунікації до всіх програм та політик ЄС, а також навчання службовців, журналістів та політиків [27].

Додатково, документ радить використовувати незалежних посередників для збирання думок, забезпечувати локалізований багатомовний контент в інтернеті, оптимізувати та збільшувати ресурси комунікації. Також він рекомендує децентралізувати дебати, впроваджувати нещодавні рішення Комісії, зокрема План Дій 2005 року, та досягати впливу задовго до виборів до Парламенту 2009 року. Успіх цих ініціатив залежить від партнерського підходу та участі інших інституцій, національних, регіональних і місцевих органів влади, європейських політичних партій і громадянського суспільства [27].

На даний момент зазначені нормативні акти, плани, стратегії та програми не залишилися без уваги. Посадовці Європейського Союзу активно працюють над їхнім вдосконаленням та адаптацією до сучасних потреб суспільства. Зміни вносяться з урахуванням поточних викликів, які стоять перед країнами-членами ЄС, та нових реалій, що виникають у світі. Ця робота включає не лише технічні корективи, а й інноваційні підходи для забезпечення більшої ефективності та відповідності політик інтересам громадян.

Постійний моніторинг та аналіз дозволяють своєчасно реагувати на нові потреби, що виникають у суспільстві, забезпечуючи при цьому прозорість та підзвітність процесу прийняття рішень. Акцент робиться на залученні громадськості до обговорення та оцінки пропонованих змін, що сприяє зміцненню довіри громадян до європейських інституцій та підвищенню рівня їхньої участі у суспільному житті.

Така активна робота Європейського Союзу забезпечує гнучкість та динамізм у реалізації нормативних актів, планів, стратегій та програм, роблячи їх більш пристосованими до реалій сучасного світу і тим самим сприяючи стійкому розвитку та процвітанню європейського суспільства [28]

Окрему увагу варто приділити комунікативній політиці Великої Британії, яка пройшла значний шлях трансформації та розвитку, щоб стати однією з найефективніших у світі. До 1990-х років британський уряд вирізнявся закритістю, особливо у порівнянні з парламентом, діяльність якого активно висвітлювалася. Така ситуація створювала інформаційний вакуум, через який

громадяни не мали повного уявлення про діяльність уряду та не могли адекватно оцінити його роботу. Ця проблема стала поштовхом до початку системних комунікаційних реформ [28].

У відповідь на виклики було створено незалежну комісію для аналізу недоліків у системі комунікації уряду з громадянами. Результатом її роботи став комплекс заходів, спрямованих на створення нової моделі інформування. У центрі цієї моделі — громадяноцентричний підхід, який передбачає, що всі урядові повідомлення мають орієнтуватися на потреби громадян, а не лише на пріоритети уряду [28].

Важливу роль у забезпеченні державної комунікації відіграють такі установи, як Міністр з урядових комунікацій, Відділ стратегічних комунікацій Офісу Кабінету Міністрів (Комунікативний центр), Центральний офіс інформації та комунікативні підрозділи урядових установ. Їхні функції охоплюють стратегічне консультування, проведення комунікаційних кампаній, моніторинг засобів масової інформації, а також видавничу діяльність. Особливою рисою британської системи є персональна відповідальність кожного міністра за реалізацію політики зв'язків із громадськістю [28].

Для забезпечення інформаційних прав громадян і підвищення відкритості державних органів було створено Інформаційне бюро комісара (The Information Commissioner's Office, ICO), яке працює під керівництвом Міністерства юстиції. Крім того, для ефективної взаємодії з громадянами уряд запустив портал «Directgov» із гаслом «Простіше, зрозуміліше, швидше» [29].

Особливу увагу приділяють політичному нейтралітету комунікації. У рамках дуальної системи урядові комунікації здійснюють дві категорії персоналу: державні службовці, які забезпечують об'єктивність та достовірність інформації, та спеціальні радники, які займаються політичною комунікацією, орієнтуючись на інтереси конкретної партії чи міністра [30].

У 2013 році було оголошено про створення Центральної урядової служби комунікацій (Government Communication Service, GCS). Ця структура займається стандартизацією підходів до комунікації, покращенням внутрішньої

співпраці між державними установами, розвитком регіональних комунікативних підрозділів, а також впровадженням цифрових технологій та соціальних медіа для ефективного виконання комунікаційних завдань.

Крім того, Британія має достатньо розвинену систему онлайн-послуги. Платформа «GOV.UK» є центральним інтернет-порталом уряду Великої Британії, створеним для забезпечення зручного доступу громадян, бізнесу та організацій до державних послуг та інформації. Запущена в 2012 році, платформа замінила понад 300 урядових вебсайтів, об'єднавши їх в один інтуїтивно зрозумілий ресурс. Основною метою «GOV.UK» є спрощення взаємодії користувачів з урядом, мінімізація бюрократичних перешкод і підвищення прозорості управління. Портал розроблено з урахуванням принципів простоти та доступності, що дозволяє легко знайти потрібну інформацію або скористатися послугами [30].

«GOV.UK» пропонує широкий спектр функцій, включаючи доступ до базової інформації про державні органи, оформлення документів, сплату податків, отримання соціальної допомоги, реєстрацію бізнесу та багато іншого. Особливістю платформи є її підхід орієнтований на споживача. Вона постійно вдосконалюється на основі зворотного зв'язку від користувачів. Ключовим елементом є використання єдиних стандартів оформлення даних і взаємодії, що забезпечує зручність навігації незалежно від того, яка саме послуга потрібна.

Безпека та конфіденційність є важливими складовими платформи. «GOV.UK» дотримується високих стандартів захисту персональних даних і використовує сучасні технології кібербезпеки для забезпечення надійності послуг. Завдяки інноваційному підходу до розробки, включно з використанням відкритих даних та інструментів автоматизації, «GOV.UK» став зразком для багатьох інших країн у створенні цифрових урядових платформ. Це не лише покращило якість надання державних послуг, а й значно скоротило витрати на управління

У 2017 році була опублікована Стратегія державної трансформації Великої Британії. Вона була розроблена з метою підвищення ефективності

урядових структур, оптимізації використання ресурсів та вдосконалення надання послуг громадянам. Уряд прагнув створити більш прозоре, гнучке та інноваційне середовище, яке відповідало б сучасним технологічним і соціальним викликам. У документі наголошувалося на необхідності інтеграції цифрових технологій у всі аспекти державного управління, а також на важливості залучення громадян і бізнесу до процесу прийняття рішень [30].

Ключовими напрямками стратегії були: створення єдиної цифрової платформи для державних послуг, удосконалення кібербезпеки та забезпечення безпеки даних громадян. Стратегія передбачала значні інвестиції в інформаційні технології, навчання працівників державного сектору та впровадження сучасних підходів до управління даними. Уряд також прагнув забезпечити доступність послуг для всіх громадян, включаючи найуразливіші категорії населення, завдяки розвитку інклюзивних цифрових рішень [30].

Стратегія 2017 року акцентувала увагу на необхідності співпраці між різними державними структурами, приватним сектором і громадськими організаціями. Для досягнення цих цілей було розроблено механізми моніторингу та оцінки результативності запроваджених заходів. Відкритість, інновації та орієнтація на користувача стали основними принципами реалізації трансформації, завдяки чому Велика Британія змогла закріпити свої позиції як одна з провідних країн у сфері електронного уряду.

Таким чином, комунікативна політика Великої Британії еволюціонувала від закритості до прозорості, орієнтованої на громадян системи, яка постійно адаптується до сучасних викликів. Її досвід є прикладом успішної інтеграції громадських інтересів, професійної етики та технологічних інновацій у державному управлінні.

Якщо ж говорити про комунікативну політику в Сполучених Штатах Америки, то вона значною мірою відрізняється від політики вже розглянутих держав. Світлана Кондзеля, керівник Головного департаменту забезпечення доступу до публічної інформації Адміністрації Президента України, розповіла, що Україна посідає приблизно 19 місце у Глобальному рейтингу доступу до

інформації. Для порівняння: США посідають 45 місце. Це обумовлено тим, що Закон України «Про доступ до публічної інформації» є дуже прогресивним. Наприклад, за сферою застосування наш Закон поширюється на всіх суб'єктів владних повноважень, американський закон не поширюється на законодавчу гілку влади та Президента США. За об'єктами доступу в США надається виключно документ, в Україні – будь-яка публічна інформація, яка є у розпорядника. Також маємо коротші терміни відповіді – 5 робочих днів порівняно з 20 днями у США, а також менше винятків – 3 (конфіденційна інформація, таємна інформація та службова інформація) на противагу 12 в США (9 виключень B1-B9 і 3 спеціальних виключення C1-C3) [31].

Разом з тим, не варто вважати комунікативну політику США закритою чи невдалою. «Федеральний закон США про свободу інформації» (Freedom of Information Act, FOIA), ухвалений у 1966 році та чинний із 1967 року, став ключовим інструментом забезпечення прозорості діяльності урядових структур. Він надає громадянам, журналістам, дослідникам і організаціям право доступу до інформації, якою володіють федеральні органи влади, підкреслюючи принципи відкритості та підзвітності. FOIA дозволяє громадськості перевіряти дії органів влади, сприяючи формуванню довіри до державних інституцій [31].

Закон надає право будь-якій особі, незалежно від громадянства, подавати запит до федеральних агентств США на отримання документів, які вони зберігають. У випадку відмови у доступі до інформації заявник має право оскаржити рішення у внутрішньому порядку агентства або через суд. Окрім відповідей на запити, федеральні органи зобов'язані активно публікувати певні категорії інформації, зокрема нормативні акти, звіти та статистику.

З роками FOIA був модернізований для врахування нових викликів, таких як розвиток інформаційних технологій та кібербезпеки. У 1996 році прийнято поправку Електронний FOIA, яка зобов'язує агентства надавати документи в електронному вигляді. У 2016 році, до 50-річчя закону, ухвалено FOIA «Improvement Act», який зробив процес доступу більш прозорим та обмежив термін дії деяких винятків [32].

FOIA став невід'ємною частиною американської демократії, дозволяючи громадянам контролювати діяльність уряду, виявляти корупцію та зловживання владою. Завдяки цьому закону розкривалися важливі деталі політичних скандалів, таких як «Вотергейт», а також ставали доступними дані, пов'язані з екологічними чи соціальними проблемами [32].

Вплив FOIA виходить далеко за межі США. Його принципи стали зразком для багатьох країн, які прагнуть забезпечити право на інформацію. Водночас закон залишається предметом дискусій, особливо через обмеження, пов'язані з національною безпекою, та труднощі в отриманні інформації через бюрократичні перепони. FOIA продовжує відігравати важливу роль у забезпеченні підзвітності та прозорості влади, сприяючи розвитку демократичного суспільства [32].

Окрема варто зазначити щодо електронної демократії. У подібних рейтингах США майже завжди займають перше місце. Воно й не дивно, адже вони одні з перших, якщо не перші, розпочали роботу у цій сфері. Ще у 90-х роках урядовці працювали над покращення зворотного зв'язку з громадянами, залучення їх до прийняття рішень, підвищення продуктивності в комунікативній сфері саме в такий спосіб. У цілому модель американського електронного уряду побудована на чотирьох принципах, викладених у Стратегії цифрового уряду США:

- Інформаційно-центричний принцип передбачає, що інформація стає зручною для обробки та обміну між державними структурами і суспільством незалежно від засобів її передачі та отримання.
- Принцип орієнтації на користувача передбачає, що всі заходи в межах електронного уряду в кінцевому підсумку спрямовані на задоволення потреб споживачів послуг
- Принцип загальної платформи означає створення відкритого інформаційного середовища і загальної технологічної інфраструктури для більш ефективної спільної роботи учасників і користувачів електронного уряду, зменшення бюджетних витрат,

застосування єдиних стандартів і забезпечення узгодженості відомств у створенні і використанні офіційної інформації.

- Принцип безпеки і конфіденційності вимагає забезпечення збереження даних і надійності надання електронних послуг [32].

Не менш важливою є й комунікативно-інформаційна робота органів влади США. Основні принципи організації роботи урядових інформаційних служб США ґрунтуються на розподілі завдань між двома підрозділами: прес-службою та службою комунікації. Прес-служба займається поточними, щоденними завданнями, такими як організація прес-конференцій, підготовка та розповсюдження офіційних заяв. Ця діяльність відповідає нашому звичайному розумінню функцій прес-служби [32].

Служба комунікації, з іншого боку, зосереджена на довгочасному плануванні та стратегічних завданнях. Серед основних завдань цієї служби — довгострокове планування роботи зі зв'язків з громадськістю та поширення ідей дня через весь апарат, коли вся президентська команда виступає з єдиною позицією. Такий підхід дозволяє уникати виходу конфліктуючих повідомлень та забезпечує узгодженість в комунікації.

Один з ключових аспектів роботи служби комунікації полягає в незалежності від вашингтонської преси та орієнтації на регіональну аудиторію. Це досягається завдяки прямому виходу на місцеві ЗМІ та громадськість. Крім того, служба комунікації готує повідомлення, які готові до безпосереднього використання різними медіа, і активно впливає на місцеву аудиторію через організацію виступів, використання супутникових технологій та розсилання готових статей.

Висновки до розділу 1

Комунікативна політика органів влади — це комплексна система цілей, принципів, інструментів і засобів, яка спрямована на забезпечення прозорості, ефективної та зрозумілої взаємодії між державними установами та

громадськістю. Основною метою цієї політики є формування позитивного іміджу держави, інформування населення про її діяльність, створення умов для ефективного діалогу та запобігання кризовим ситуаціям. Успішна реалізація комунікативної політики забезпечує зміцнення довіри громадян до державних інституцій, що є необхідною умовою розвитку демократичного суспільства.

Важливим елементом комунікативної політики є нормативно-правова база, яка визначає механізми інформаційної діяльності органів державної влади. Конституція України, закони «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про медіа», а також численні підзаконні акти закладають основи для прозорості та ефективної комунікації. Проте, ці норми часто стикаються з проблемами реалізації через відсутність дієвих механізмів впровадження, обмеженість фінансування та недостатню цифровізацію. Як результат, взаємодія між владою і громадянами нерідко залишається на недостатньому рівні.

Ключовим викликом є інтеграція принципів прозорості, оперативності, орієнтованості на потреби громадян із функціями інформування, регулювання та зворотного зв'язку. Наприклад, в умовах цифровізації важливу роль відіграють електронні платформи, які можуть слугувати каналами для швидкого обміну інформацією. Впровадження таких механізмів створює передумови для відкритого, відповідального та результативного управління, що відповідає сучасним викликам та очікуванням суспільства.

Досвід провідних країн світу демонструє, що стратегічне планування комунікативної політики є основою для її ефективності. У країнах Європейського Союзу, США та інших державах особливу увагу приділяють активному залученню громадян до обговорення державних рішень, поширенню ключових повідомлень через цифрові платформи та створенню незалежних каналів комунікації з громадянами. Також акцент робиться на прозорості, що сприяє високому рівню довіри до урядових установ та зменшенню корупційних ризиків.

Україна має значний потенціал для вдосконалення комунікативної політики, однак її розвиток гальмується через низку системних проблем. Для подолання цих викликів необхідно розробити комплексну Національну стратегію комунікативної політики органів державної влади. Ця стратегія повинна враховувати досвід передових держав, передбачати впровадження сучасних інформаційних технологій, інтеграцію регіональних платформ і забезпечення прозорості діяльності державних установ. Крім того, необхідно звернути особливу увагу на підготовку кваліфікованих спеціалістів у сфері комунікації, які зможуть ефективно реалізовувати стратегії на місцях.

Поєднання стратегічного планування, цифровізації та врахування регіональних особливостей стане запорукою успішної комунікаційної політики. Це дозволить створити якісну систему взаємодії між державою і громадянами, підвищити довіру до державних інституцій, покращити ефективність урядових програм та забезпечити сталий розвиток українського суспільства. Таким чином, комунікативна політика має стати не просто інструментом управління, а й фундаментом для формування демократичної та відкритої держави.

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ПОЛІСЬКОГО ОКРУГУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

2.1. Місце державної екологічної інспекції Поліського округу в системі органів державної влади.

Ефективна реалізація екологічної політики на місцевому рівні є важливою складовою загальнодержавної системи управління. У цьому контексті ключову роль відіграють територіальні та міжрегіональні територіальні органи, які здійснюють нагляд за дотриманням екологічного законодавства та забезпечують охорону природного середовища. Одним із таких органів є Державна екологічна інспекція Поліського округу.

Державна екологічна інспекція Поліського округу є міжрегіональним територіальним органом Державна екологічна інспекція України та їй підпорядковується. Повноваження Держекоінспекції Поліського округу поширюються на територію Житомирської та Рівненської областей, а її основним завдання є реалізація функцій державної екологічної інспекції України в межах зазначених областей [33].

Структуру Державної екологічної інспекції Поліського округу утворює керівництво, управління, відділи, сектори та спеціалісти. Характеризуючи керівництво, то Інспекцію очолює начальник, який має трьох заступників, в тому числі й одного першого заступника. Внаслідок особливого статусу міжрегіонального територіального органу існує чіткий розподіл заступників між Рівненською та Житомирською областями. Так, начальник Інспекції та один з заступників знаходяться в Житомирській області, а перший заступник та другий з заступників – Рівненській області [33].

В межах своєї компетенції Державна екологічна інспекція Поліського округу здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням територіальними органами центральних органів виконавчої влади, місцевими

органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, установами та організаціями незалежно від форми власності і господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами-нерезидентами вимог законодавства про екологічну та радіаційну безпеку, про охорону земель та надр, про охорону, раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів, про охорону атмосферного повітря, про охорону захист використання та відтворення лісів, тощо [33].

Крім того, Інспекція проводить перевірки та складає відповідні акти та приписи, обов'язкові до виконання, за результатами перевірок, здійснює державний ринковий нагляд, надає приписи щодо скасування ліцензій, дозволів, квот пов'язаних з навколишнім середовищем, а також здійснює розгляд звернень громадян, підприємств, установ, організацій з питань пов'язаних з діяльністю Інспекції.

Інспекція наділена повноваженнями проводити перевірки суб'єктів господарювання та фізичних осіб з метою виявлення порушень природоохоронного законодавства. У разі виявлення таких порушень, інспекція може застосовувати адміністративні заходи впливу, які передбачені законодавством, зокрема штрафи, приписи на усунення порушень або навіть тимчасове припинення діяльності підприємств у випадку серйозних порушень. Усі рішення інспекції повинні бути обґрунтовані і відповідати правовим нормам, що гарантує законність її діяльності. Зазначений перелік функцій не є повним, адже законодавством передбачено досить широкий ряд інших повноважень інспекції [33].

Таким чином, Державна екологічна інспекція Поліського округу спрямовує свою діяльність на реалізацію державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Якщо ж вже говорити про законодавче підґрунтя існування та діяльності Державної екологічної інспекції Поліського округу, то це регламентується Конституцією України, законами України та нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України і Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Основними правовими актами, що регулюють діяльність інспекції, є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закон України «Про управління відходами», Водний кодекс, Лісовий кодекс, Земельний Кодекс, Кодекс України про адміністративні правопорушення та інші екологічні нормативні акти. Ці документи визначають правові рамки для діяльності інспекції та забезпечують правову основу для її функціонування.

Державна екологічна інспекція Поліського округу зобов'язана діяти виключно в межах своїх повноважень, передбачених вищезазначеним законодавством, і не може перевищувати або порушувати ці межі. Відповідальність за порушення екологічного законодавства покладається як на суб'єктів господарювання, так і на державних службовців інспекції, які зобов'язані забезпечувати неупередженість та об'єктивність у своїй роботі [33].

Державна екологічна інспекція Поліського округу забезпечує виконання основних завдань з охорони навколишнього середовища, сприяє сталому розвитку регіону, збереженню природних екосистем та біорізноманіття, що є запорукою екологічної безпеки для нинішніх та майбутніх поколінь. Інспекція виступає гарантом дотримання екологічних стандартів і допомагає формувати екологічно свідоме суспільство, яке розуміє важливість захисту природи та раціонального використання ресурсів. Її діяльність спрямована на збереження балансу між економічними потребами та екологічними вимогами, що є ключовою умовою для стабільного розвитку країни в цілому [33].

Варто також зазначити, що Голови Житомирської та Рівненської обласних державних адміністрацій координують діяльність Державної екологічної інспекції Поліського округу та сприяють їй у виконанні покладених

на неї завдань. В межах зазначеної координації інспекція підзвітна визначеним обласним державним адміністраціям.

Разом з тим, обласні адміністрації й самі мають ряд повноважень у сфері охорони навколишнього середовища. Так, до їх компетенції належить:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;
- участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;
- затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);
- видача дозволів на викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;
- реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;
- вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону [34].

Державна екологічна інспекція Поліського округу в межах реалізації своїх повноважень також тісно взаємодіє з органами місцевого самоврядування. До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища належить:

- реалізація рішень відповідних рад
- координація діяльності підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідно села, селища, міста, незалежно від форм власності та підпорядкування
- організація розробки місцевих екологічних програм
- затвердження за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами відповідно села, селища, міста
- організація управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення на своїй території
- формування і використання місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів
- погодження поточних та перспективних планів роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів
- забезпечення систематичного та оперативного інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення
- організація екологічної освіти та екологічного виховання громадян

- прийняття рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення [34].

Крім того, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до законів України. До прикладу, в межах децентралізації, органам місцевого самоврядування можуть бути делеговані повноваження органів державної влади, в тому числі й повноваження Державної екологічної інспекції України. Контроль за реалізацією даних повноважень може здійснюватися відповідним територіальним органом Державної екологічної інспекції України [35].

Як вже зазначалося Державна екологічна інспекція Поліського округу входить до складу Державної екологічної інспекції України. Державна екологічна інспекція України — це центральний орган виконавчої влади, який підпорядковується Кабінету Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і відповідає за реалізацію державної політики у сфері нагляду та контролю за охороною довкілля, раціональним використанням, відтворенням і збереженням природних ресурсів.

Держекоінспекція у своїй діяльності керується Конституцією і законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства [36].

Основними завданнями Держекоінспекції є реалізація державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Крім того, Держекоінспекція України уповноважена вносити на розгляд Міністра захисту довкілля та природних ресурсів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів [36].

Відповідно до Положення про Державну екологічну інспекцію України, до особливих повноважень ДЕІ України належить: узагальнення практики

застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розроблення пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подача їх Міністрові захисту довкілля та природних ресурсів, звернення до суду щодо тимчасової заборони (зупинення) або припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про оцінку впливу на довкілля, здійснює державний нагляд (контроль) з питань запобігання утворенню та управління відходами, зокрема щодо перевезення небезпечних відходів через територію України та транскордонних перевезень небезпечних відходів, а також у сфері реєстрації викидів та перенесення забруднювачів і відходів, тощо [36].

Держекоінспекція здійснює свої повноваження безпосередньо і через утворені в установленому порядку територіальні органи.

Під час виконання своїх завдань, Держекоінспекція співпрацює з різними державними органами, допоміжними структурами, створеними Президентом України, а також тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, що утворені Кабінетом Міністрів України. Вона також взаємодіє з органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, професійними спілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав, міжнародними організаціями, підприємствами, установами та іншими організаціями [36].

Держекоінспекція в межах своїх законодавчих повноважень, на основі і в рамках Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, що прийняті згідно з Конституцією і законами України, актів Кабінету Міністрів та наказів Міністерства захисту довкілля, видає організаційно-розпорядчі накази, організовує та контролює їх виконання [36].

Керівництво Держекоінспекцією здійснює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства про державну службу.

Державна екологічна інспекція України в системі органів влади знаходиться на одному рівні з Державним агентством лісових ресурсів України, Державною службою геології та надр України, Державним агентством водних ресурсів України, Державним агентством України з управління зоною відчуження. Однак, як зазначає Губіна Г.Л., повноваження Держекоінспекції, є більш загальними стосовно будь-якої сфери, що має зв'язок з екологією, у порівнянні з іншими вузькоспеціалізованим ЦОВВ, що зазначені вище. І, відповідно, їх повноваження можуть бути схожими, але закріплені у нормативно-правових актах різним формулюванням [37].

Державна екологічна інспекція України відноситься до центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України безпосередньо та через відповідних членів Кабінету Міністрів України. Тобто через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України здійснюється управління Державною екологічною інспекцією України [38].

Таким чином ми підходимо до наступного ієрархічного щабля державних органів у сфері охорони навколишнього середовища - . Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (Міндовкілля) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Міндовкілля очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Міндовкілля є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах повноважень, передбачених законом, біологічної і генетичної безпеки, формування та реалізує в межах повноважень, передбачених законом, державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, формування і реалізує державну політику у сфері забезпечення хімічної безпеки та управління

хімічною продукцією, а також формує державну політику у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів, у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, у сфері управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, а також здійснення державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами на стадії їх довгострокового зберігання і захоронення (далі - поводження з радіоактивними відходами), щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів [39].

Якщо ж говорити про повноваження, то Міндовкілля розробляє стратегічні документи, програми та плани дій, які визначають державну політику у сфері охорони довкілля. Воно ініціює та розробляє законопроекти, що стосуються захисту природи, управління відходами, боротьби зі змінами клімату, охорони водних, лісових та земельних ресурсів. Також Міністерство забезпечує адаптацію національного законодавства до міжнародних екологічних стандартів та зобов'язань, зокрема в межах угод, укладених з Європейським Союзом.

Міністерство координує систему моніторингу довкілля, яка включає спостереження за станом атмосферного повітря, вод, ґрунтів, лісів і біорізноманіття. Воно також здійснює контроль за виконанням екологічного законодавства, зокрема через підпорядковані органи, такі як Державна екологічна інспекція України [39].

Одним із ключових завдань Міндовкілля є забезпечення раціонального використання природних ресурсів. Це включає управління водними, лісовими, земельними та надровими ресурсами, впровадження сучасних підходів до їхнього відновлення та захисту, а також контроль за діяльністю підприємств у сфері природокористування [39].

Міністерство відповідає за впровадження заходів, спрямованих на зменшення викидів парникових газів, адаптацію до змін клімату та розвиток екологічно чистих технологій. Воно реалізує національну стратегію щодо боротьби з кліматичними змінами та координує виконання зобов'язань України за міжнародними кліматичними угодами, такими як Паризька угода.

Міндовкілля активно співпрацює з міжнародними організаціями та донорами у питаннях фінансування екологічних проєктів, обміну досвідом та впровадження передових технологій. Воно представляє Україну на міжнародних форумах, присвячених питанням захисту довкілля, змінам клімату та сталому розвитку [39].

Наступним органом влади в цій ієрархічній системі є Кабінет Міністрів України. Кабінет Міністрів України (Уряд України) є вищим органом у системі органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів України здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Рад міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує, координує та контролює діяльність цих органів. Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України [40].

Основними завданнями Кабінету Міністрів України у сфері охорони довкілля є: забезпечення проведення державної політики щодо екологічної безпеки; забезпечує розроблення та виконання державних і міждержавних екологічних програм; координує діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язану з охороною навколишнього природного середовища, виконанням державних, регіональних і міждержавних екологічних програм; розроблення і виконання загальнодержавних програм екологічного розвитку; спрямування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, здійснення контролю за їх діяльністю [40].

Діяльність Кабміну спрямована на забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів, а також адаптації до сучасних викликів, пов'язаних зі зміною клімату та іншими екологічними загрозами.

Однією з основних функцій Кабінету Міністрів України є розроблення і впровадження екологічних програм на національному, регіональному та міждержавному рівнях. Він визначає пріоритети екологічної політики, сприяє ефективному використанню бюджетних коштів на реалізацію природоохоронних заходів та залучає міжнародну допомогу для розв'язання екологічних проблем. Це включає, зокрема, створення стратегій сталого розвитку, ініціювання проектів з відновлення довкілля, а також заходів з енергозбереження [40].

Кабмін координує діяльність міністерств, центральних органів виконавчої влади, місцевих адміністрацій та органів місцевого самоврядування у питаннях охорони довкілля. Зокрема, він забезпечує контроль за дотриманням екологічного законодавства, ініціює прийняття нових нормативно-правових актів та проводить моніторинг їхнього виконання. Така взаємодія спрямована на гармонізацію національної екологічної політики з європейськими стандартами в рамках міжнародних зобов'язань України [40].

Таким чином, Кабінет Міністрів України відіграє центральну роль у забезпеченні сталого екологічного розвитку країни. Його зусилля спрямовані на захист природного середовища, збереження біорізноманіття, поліпшення якості життя населення та створення основ для інтеграції екологічних аспектів у всі сфери суспільного життя.

Не дивлячись на те, що Верховна Рада України належить до законодавчої гілки влади в частині прийняття законів України у галузі охорони навколишнього середовища та діяльності профільного Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування.

До предмету відання даного Комітету відносяться:

- охорона, збереження, використання та відновлення (відтворення) природних ресурсів, у тому числі надр, лісів, водних ресурсів,

атмосферного повітря, тваринного та рослинного світу, природних ландшафтів;

- збереження та збалансоване використання природних ресурсів виключної (морської) економічної зони, континентального шельфу та освоєння космічного простору;
- екологічна безпека, попередження та ліквідація наслідків природного лиха, техногенних аварій і катастроф, діяльність державних аварійно-рятувальних служб; –радіаційна та пожежна безпека;
- цивільний захист населення;
- правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації;
- державна політика у сфері поводження з відходами (крім побутових);
- державний моніторинг навколишнього природного середовища;
- адміністративно-господарські санкції за забруднення навколишнього природного середовища;
- створення, охорона та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду України;
- ліквідація наслідків Чорнобильської катастрофи, у тому числі надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів України з цих питань;
- правовий режим зон радіоактивного забруднення, у тому числі внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- запобігання негативним антропогенним змінам клімату;
- екологічний аудит [41].

Внаслідок реалізації вищеописаних повноважень зазначений комітет також тісно взаємодіє Державною екологічною інспекцією України задля реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

2.2. Загальна характеристика комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу.

Державна екологічна інспекція Поліського округу виконує надзвичайно важливу роль у сфері екологічної політики та захисту навколишнього середовища. Основна сутність її управлінської діяльності полягає в реалізації на місцевому рівні контролю за дотриманням екологічного законодавства, забезпеченні раціонального використання природних ресурсів, а також у попередженні та організації ліквідації наслідків екологічних порушень. Інспекція наглядає за тим, щоб суб'єкти господарювання, включно з підприємствами різних форм власності та громадянами, не завдавали шкоди довкіллю під час здійснення своєї діяльності. Вона здійснює контроль за використанням водних, земельних, лісових ресурсів, а також за станом атмосферного повітря і управління відходами та небезпечними хімічними речовинами [42].

Інспекція активно займається попередженням екологічних правопорушень, вживаючи необхідних заходів для усунення наслідків забруднень та відновлення порушених екосистем. Це досягається шляхом впровадження систематичного контролю, накладення адміністративних санкцій та притягнення до відповідальності тих, хто ігнорує екологічні норми. Важливим аспектом діяльності є боротьба з незаконними вирубками лісів, браконьєрством, а також контроль за екологічною ситуацією під час видобутку корисних копалин. Інспекція також відіграє значну роль у моніторингу стану навколишнього середовища, регулярно збираючи та аналізуючи дані щодо забруднення повітря, води, ґрунтів. Такий моніторинг дозволяє виявляти джерела забруднення і вживати відповідні заходи для їх усунення [42].

Однак, діяльність Інспекції не обмежується лише контролем і наглядом. Однією з її важливих функцій є підвищення екологічної обізнаності серед населення. Організуються просвітницькі заходи, співпрацюють з громадськими організаціями та засобами масової інформації, з метою

поширення знань про важливість екологічної відповідальності. Така діяльність сприяє формуванню екологічної культури серед населення та стимулює до більш відповідального ставлення до природних ресурсів [42].

Одними з основних інструментів реалізації державної екологічної політики є інформування та комунікація, а також екологічний облік. Інформування та комунікація сприяють підвищенню рівня обізнаності громадськості про діяльність органів виконавчої влади у сфері охорони навколишнього природного середовища та ефективність впровадження ними нормативно-правових актів, стан навколишнього природного середовища та рівні його забруднення, принципи та методи сталого споживання і виробництва, захисту довкілля та дбайливого ставлення до живої природи. Водночас екологічний облік забезпечує виявлення, реєстрацію, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовку інформації про діяльність підприємства в природоохоронній сфері з метою передачі її внутрішнім і зовнішнім користувачам та сприятиме прийняттю управлінських рішень з урахуванням економічної ефективності, соціальної справедливості та екологічної цілісності [42].

Інспекція є одним з органів влади, який забезпечує реалізацію статті 50 Конституції України, в якій зазначено, що кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена [43]. Зазначене право також деталізовано положеннями статті 293 Цивільного кодексу України і також гарантує беззаперечне надання інформації про стан навколишнього середовища.

Незважаючи на те що зазначені норми законодавства і не конкретизують, які саме дії реалізують зазначене право, однак можна самостійно дійти до висновку, що мова йде підготовку звітів, публікацію результатів перевірок, інформування про екологічні ризики та наслідки порушення екологічних норм через офіційні веб ресурси, засоби масової інформації, а також у відповіді на запити громадян. Також, громадяни можуть звертатися до Інспекції із запитами

щодо екологічних проблем. Інспекція аналізує ці звернення, проводить перевірки, видає приписи на усунення порушень та передає матеріали до правоохоронних органів у разі серйозних порушень.

Варто погодитись з Ярошенком А.С. та Голобородьком В.В., що законодавці встановили прямий зв'язок між правом на отримання інформації про екологію та правом на реалізацію відшкодування, заподіяного внаслідок порушення екологічного права громадян України. Законом «Про інформацію» Україна визначила пріоритет міжнародного права у питаннях екологічної інформації, вказуючи, що правовий режим інформації про стан довкілля, визначається не тільки законами України, але й міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [44].

Дещо детальніше зазначене право описано у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища», де зазначено, що кожен громадянин України має право на вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом [34].

Крім того, зазначений нормативний акт передбачає забезпечення екологічних прав громадян шляхом створення та функціонування мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації [34].

Саме такою системою є «ЕкоСистема». Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема» - загальнодержавна екологічна автоматизована інформаційно-аналітична система забезпечення доступу до екологічної інформації та її мережа, що забезпечує створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорону, захист інформації, а також електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, фізичними особами - підприємцями, суб'єктами надання адміністративних послуг, суб'єктами надання публічних (електронних публічних) послуг, центрами надання адміністративних послуг з метою отримання адміністративних та інших

публічних (електронних публічних) послуг у сфері охорони навколишнього природного середовища [45]. Наразі в межах зазначеної системи функціонує близько 37 реєстрів у яких міститься інформація про стан навколишнього природного середовища та ще 17 у розробці.

Для розуміння, варто зазначити, що екологічна інформація або інформація про стан навколишнього природного середовища - це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

- стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів - землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення;
- біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природного середовища;
- джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей;
- загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей;
- екологічні прогнози, плани і програми, заходи, в тому числі адміністративні, державну екологічну політику, законодавство про охорону навколишнього природного середовища;
- витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел фінансування, економічний аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля [34].

Основними джерелами подібної інформації є результати моніторингу навколишнього середовища, кадастри природних ресурсів, різноманітні реєстри, автоматизовані бази даних, архіви та офіційні довідки, що надаються уповноваженими органами влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями та окремими посадовими особами. Державна екологічна інспекція Поліського округу і є тим органом, що проводить нагляд за дотриманням законодавства у сфері навколишнього середовища в межах територіальної юрисдикції і таким чином стає безпосереднім суб'єктом збору інформації про стан навколишнього природного середовища.

Далі на підставі зібраної інформації реалізується інформаційне забезпечення населення через центральні органи виконавчої влади шляхом систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, управління відходами чи іншої зміни навколишнього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на здоров'я людей, інформування про надзвичайні екологічні ситуації, що становлять ризик для життя та здоров'я населення.

До прикладу, у 2017 році розпочала функціонувати Інтегрована автоматизованої системи державного нагляду (контролю). Зазначена система забезпечує доступ суб'єктів господарювання та органів державної влади, органів місцевого самоврядування до інформації про заходи державного нагляду (контролю) з використанням Інтернету [46].

До інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю) вносяться відомості про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, їх види діяльності та ступінь ризику від провадження господарської діяльності.

Також вносяться найменування органів державного нагляду (контролю) та види господарської діяльності, що підлягають державному нагляду (контролю). Додається перелік нормативно-правових актів, дотримання яких перевіряється під час заходів державного нагляду, з посиланням на офіційні веб-сторінки відповідних органів [46].

В системі відображаються річні плани проведення заходів державного нагляду та комплексні плани, звіти про їх виконання за попередній рік. Вказуються дата і номер наказу (рішення, розпорядження), місце здійснення заходу, строки проведення, тип, підстава та предмет заходу, найменування органу державного нагляду (контролю), що зазначені у посвідченні (направленні) на проведення заходу [46].

Результати здійсненого заходу державного нагляду містять номер акта про виявлення або відсутність порушень законодавства з посиланням на відповідні вимоги законодавства у разі виявлення порушень. Короткий зміст розпорядчого документа про усунення порушень також включається до системи, а також інформація про адміністративно-господарські санкції, застосовані до суб'єкта господарювання за результатами нагляду [46].

Нарешті, система містить результати оскарження розпорядчих документів органів державного нагляду (контролю) та застосованих адміністративно-господарських санкцій до суб'єктів господарювання.

Таким чином, Державна екологічна інспекція Поліського округу, як один з органів державного нагляду (контролю), публікує усю інформацію щодо проведених ними перевірок, їх результатів та наслідків. Дана система забезпечує безкоштовний та вільний доступ громадян до такої важливої категорії інформації.

Зазначене також узгоджується з положенням про Державну екологічну інспекцію Поліського округу, де визначено, що Інспекція забезпечує інформування громадськості про реалізацію державної політики з питань, що належать до її компетенції. Так, Інспекція здійснює розгляд звернень громадян, підприємств, установ та організацій з питань, пов'язаних із діяльністю Інспекції, та в подальшому виявляє та усуває причини, що призводять до подання скарг [47]. Тобто подання скарги фізичною чи юридичною особою є самостійною підставою для перевірки тих чи інших фактів порушення законодавства в сфері охорони навколишнього природного середовища. В межах поданої скарги Державна екологічна інспекція Поліського округу

зобов'язана розглянути подану скаргу та зробити усе можливе задля вирішення проблеми, що була викладена. Таким чином, можна говорити про підзвітність Інспекції суб'єкту подання скарги в межах розгляду зазначеної скарги.

Також Інспекція з метою організації своєї діяльності забезпечує доступ до публічної інформації, що перебуває у їх володінні. До такої інформації відносять:

- інформацію про організаційну структуру, місію, функції, повноваження, завдання, напрями діяльності та фінансові ресурси, включаючи структуру та обсяг бюджетних коштів, механізм їх витрачання, структуру і розмір оплати праці керівництва, а також інформацію, зазначену в частині п'ятій статті 6 цього Закону;
- нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийняті розпорядником, проекти рішень для обговорення, інформацію про нормативно-правові засади діяльності;
- перелік та умови отримання послуг, форми і зразки документів, правила їх заповнення;
- порядок складання, подання запиту на інформацію, оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації;
- інформацію про систему обліку, види інформації, яку зберігає розпорядник;
- перелік наборів даних, що оприлюднюються у формі відкритих даних;
- інформацію про механізми, за допомогою яких громадськість може представляти свої інтереси або впливати на реалізацію повноважень розпорядника;
- плани проведення та порядок денний відкритих засідань;
- розташування місць, де надаються необхідні запитувачам форми і бланки установи;

- загальні правила роботи установи, правила внутрішнього трудового розпорядку;
- звіти, в тому числі щодо задоволення запитів на інформацію;
- інформацію про діяльність суб'єктів владних повноважень, включаючи місцезнаходження, поштову адресу, номери засобів зв'язку, адреси офіційного веб-сайту та електронної пошти, прізвище, ім'я, по батькові та службові номери засобів зв'язку керівника органу та його заступників, розклад роботи та графік прийому громадян, вакансії, порядок та умови проходження конкурсу на заміщення вакантних посад, перелік та умови надання послуг, форми і зразки документів для надання послуг, правила їх оформлення, перелік і службові номери засобів зв'язку підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління, порядок складання, подання запиту на інформацію, оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, систему обліку, види інформації, якою володіє суб'єкт владних повноважень;
- іншу інформацію про діяльність суб'єктів владних повноважень, порядок обов'язкового оприлюднення якої встановлений законом [48].

Варто також наголосити на відповідальність про порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища. Такі правопорушення тягнуть за собою встановлену законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища покладається на осіб, винних у наступних діях: ненадання своєчасної, повної або достовірної інформації про стан довкілля та джерела його забруднення; приховування фактів аварійного забруднення; фальсифікацію даних про екологічну ситуацію або рівень захворюваності населення, спричинений екологічними чинниками.

Посадові особи та спеціалісти, які порушили вимоги щодо охорони довкілля, раціонального використання та відтворення природних ресурсів, а також забезпечення екологічної безпеки, несуть додаткову відповідальність. Згідно з поданням центрального органу виконавчої влади, що здійснює державний контроль у сфері екології, такі особи можуть бути позбавлені премій за основні результати господарської діяльності — повністю або частково. Це рішення приймається органами управління відповідно до чинного законодавства.

Ці заходи спрямовані на посилення відповідальності за порушення екологічного законодавства, стимулювання дотримання екологічних стандартів та забезпечення прозорості у сфері охорони довкілля.

Підсумовуючи вже зазначене, можна дійти висновку, що чинним законодавством на Державну екологічну інспекцію Поліського округу покладено ряд обов'язків щодо публікації та надання інформації як про саму структуру так і про результати здійснення власних повноважень. Уся інформація зібрана Інспекцією під час здійснення нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в подальшому обробляється та оприлюднюється іншими центральними органами виконавчої влади та у різних реєстрах [48].

Разом з тим, на цьому можливості громадськості до участі в діяльності Інспекції не обмежуються. З 2002 року діє Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля [49]. Згідно із зазначеним документом, громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюють громадські інспектори з охорони довкілля. Роботу громадських інспекторів організовують Держекоінспекція України та її територіальні органи.

Громадські інспектори мають право разом з працівниками органів Держекоінспекції та інших державних органів, які здійснюють контроль за охороною, раціональним використанням та відтворенням природних ресурсів, органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, брати участь

у проведенні перевірок дотримання підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами вимог природоохоронного законодавства, норм екологічної безпеки, охорони, раціонального використання та відтворення природних ресурсів. За направленням органу Держекоінспекції, який призначив громадського інспектора, проводити рейди та перевірки і складати акти перевірок [49].

Інспектори також мають повноваження складати протоколи про адміністративні правопорушення при виявленні порушень природоохоронного законодавства, відповідальність за які передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення, і подавати їх відповідному органу Держекоінспекції для притягнення винних до відповідальності. Крім того, громадські інспектори можуть доставляти осіб, які вчинили порушення природоохоронного законодавства, до органів місцевого самоврядування, органів внутрішніх справ та штабів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, якщо особу порушника не можна встановити на місці порушення [49].

Інспектори мають право перевіряти документи на право використання об'єктів тваринного світу, зупиняти транспортні (у тому числі плавучі) засоби та проводити огляд речей, транспортних (у тому числі плавучих) засобів, знарядь полювання і рибальства, добутої продукції та інших предметів. Вони можуть проводити фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку як допоміжний засіб для попередження і розкриття порушень законодавства в галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів [49].

Крім того, громадські інспектори беруть участь у підготовці матеріалів для передачі до судових органів про відшкодування збитків, заподіяних унаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, та виступають у ролі свідків. Вони також роз'яснюють громадянам вимоги природоохоронного законодавства та їх екологічні права, беруть участь у проведенні громадської екологічної експертизи відповідно до Закону України

«Про екологічну експертизу», і одержують в установленому порядку інформацію про стан навколишнього природного середовища, джерела негативного впливу на нього та заходи, що вживаються для поліпшення екологічної ситуації [49].

Крім цього, в межах Інспекції може створюватися колегія, до відання якої належить вирішення найважливіших напрямів діяльності Інспекції. Відповідно до Положення про колегію Державної екологічної інспекції Поліського округу [50], вона розглядає пропозиції щодо удосконалення законодавства, узагальнення практики застосування законодавства в межах компетенції Інспекції, а також підготовки та внесення пропозицій до Державної екологічної інспекції України щодо його вдосконалення. Крім того, колегія забезпечує співпрацю з місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування при виконанні покладених на них завдань та розширює міжнародне співробітництво в сфері здійснення державного нагляду за дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Колегія також формує та реалізує державну політику зі здійснення державного нагляду за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів. Вона контролює дотримання режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, забезпечує екологічну та радіаційну безпеку, особливо в пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності митниць при імпорті та транзиті вантажів і транспортних засобів. Крім того, колегія опікується питаннями поводження з відходами (крім радіоактивних) та небезпечними хімічними речовинами, пестицидами [50].

Колегія обговорює прогнози і програми соціально-економічного розвитку у сфері охорони навколишнього природного середовища та визначає шляхи їх реалізації в межах компетенції. Вона розглядає питання про стан дотримання фінансової та бюджетної дисципліни, збереження та використання державного

майна, контролює використання фінансових і матеріальних ресурсів та усуває недоліки [50].

Також колегія розглядає пропозиції щодо вдосконалення діяльності Інспекції, обговорює стан роботи Інспекції з питань забезпечення прав і свобод людини і громадянина, аналізує результати роботи Інспекції та інших підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і підпорядкування в межах компетенції. Вона розглядає стан дотримання законодавства з питань державної служби, організаційно-кадрової роботи та виконавської дисципліни, а також інші питання, пов'язані з реалізацією завдань, покладених на Інспекцію [50].

До складу колегії входять: начальник Інспекції (Голова колегії), перший заступник та заступник начальника Інспекції, посадові особи Інспекції, визначені начальником Інспекції - керівники структурних підрозділів Інспекції, а також за згодою - представники інших державних органів, органів державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, наукових і навчальних закладів, громадських організацій, інші особи.

2.3. Забезпечення реалізації комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу під час воєнного стану.

Наразі Україна майже три роки перебуває у воєнному стані, а це передбачає, відповідно до Основного закону нашої держави, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина. Разом з тим, введення воєнного стану не означає необмежений дозвіл на обмеження прав людини, а лише те, що здійснення громадського контролю (як застосування усталених форм громадської участі, так і наявність вільного доступу до публічної інформації) в повному обсязі не видається можливим. Тож які ж виклики постали перед громадським контролем? Безперечно, під час війни саме громадський сектор є найбільш вразливим. Виходячи з розуміння того, якими є найпоширеніші методи чи процедури (за визначенням ряду науковців

механізми) здійснення громадського контролю в українському соціумі і можна дослідити та визначити які з них є найбільш затребуваними з огляду на те, що розглядатимемо ефективний та дієвий громадський контроль, а не його імітацію чи дії, спрямовані на задоволення власних інтересів тих, хто його здійснює чи, більше того, має на меті дестабілізацію роботи органів публічної влади [51].

Безумовно війна значно ускладнює діяльність органів державної влади, включаючи Державну екологічну інспекцію Поліського округу. У воєнний час особливо важливо зберігати ефективність роботи виконавчих органів, підтримувати функціональність систем екологічного контролю та забезпечувати громадян достовірною інформацією. Руйнування інфраструктури, переривання комунікацій та зростання загроз безпеці створюють нові виклики для реалізації комунікативної політики та виконання екологічних завдань. Незважаючи на ці труднощі, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів і прозорості в діяльності залишається пріоритетом навіть у таких складних умовах.

Під час воєнного стану реалізація комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу набуває ще більшої ваги. Крім забезпечення екологічного нагляду, важливим є активне інформування громадськості про екологічну ситуацію, вжиті заходи та результати роботи. Це сприяє формуванню обізнаності серед населення та підтримує довіру до органів влади, що є особливо цінним в таких складних ситуаціях.

Однак, наразі, діяльність Державної екологічної інспекції стикається з неабиякими труднощами. Ще на самому початку повномасштабного вторгнення було прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» [52]. Відповідно до зазначеної постанови було припинено усі планові чи позапланові заходи державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року. Таким чином, зупинилося проведення перевірок

Державною службою України з питань праці, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державною службою України з надзвичайних ситуацій та багатьох інших, в тому числі й Державною екологічною інспекцією України та її територіальними та міжрегіональними територіальними органами.

Разом з тим, описана вище постанова містить і винятки з введеного мораторію. Відповідно до пункту 2, дозволяється позапланові заходи нагляду (контролю) у разі:

- наявності загрози, що негативно впливає на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини;
- забезпечення безпеки держави;
- виконання міжнародних зобов'язань України;
- захист навколишнього природного середовища [52].

В цьому контексті також варто звернути увагу на те, що загальними підставами проведення позапланових заходів є подання заява суб'єкта господарювання про здійснення заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням щодо нього ж, виявлення та підтвердження недостовірності даних, заявлених суб'єктом господарювання у документі обов'язкової звітності, перевірка виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення попереднього заходу органом державного нагляду (контролю), а також звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави, з додаванням документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності) [53].

Однак наразі, під час військового стану підставами для направлення матеріалів до Міндовкілля з метою отримання рішення про здійснення позапланового заходу державного нагляду (контролю) та надання Держекоінспекцією погодження є звернення, що відповідає вимогам статті 5

Закону України «Про звернення громадян» або ж звернення, надіслане в електронній формі заявником засобами ЕкоЗагрози, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2023 № 783 Деякі питання функціонування сервісу фіксації фактів заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, збройної агресії російської федерації ЕкоЗагроза, за результатами опрацювання якого встановлено ймовірність заподіяння суб'єктом господарювання шкоди, збитків і втрат навколишньому природному середовищу та природним ресурсам держави. Також такою підставою може бути подання суб'єктом господарювання письмової заяви про здійснення заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням або ж настання аварії та/або пожежі, що була пов'язана з діяльністю суб'єкта господарювання та спричинила вплив на довкілля (за умови офіційного підтвердження Державної служби України з надзвичайних ситуацій та/або її територіальних органів) [54].

Таким чином, проведення Державною екологічною інспекцією Поліського округу заходів нагляду (контролю) під час воєнного стану є все ж таки можливим. Однак, варто наголосити, що проводяться такі заходи виключно за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідній сфері – тобто за рішення Державної екологічної інспекції України.

Здавалось би, зменшення обсягів контролю мало призвести до значного простою в діяльності Інспекції. Проте таке судження не є вірним. Війна, що триває на території України, завдає масштабної шкоди навколишньому середовищу. Зруйновані промислові об'єкти, пожежі, забруднення ґрунтів, води та повітря, а також неконтрольоване знищення природних екосистем створюють серйозну екологічну кризу. Саме тому від початку бойових дій на території нашої держави Інспекція здійснює розрахунок розміру шкоди, збитків і втрат, завданих навколишньому природному середовищу та природним ресурсам держави внаслідок військової агресії російської федерації [54].

Основою роботи ДЕІ у цій сфері є фіксація фактів шкоди довкіллю, оцінка її масштабів і розрахунок збитків за допомогою нормативних методик. Інспекція фіксує випадки забруднення повітря, водних ресурсів, ґрунтів, пошкодження чи знищення природоохоронних об'єктів і ландшафтів. Особливу увагу приділяють територіям, що зазнали бойових дій, зокрема обстрілів, вибухів та пожеж, які спричинили викиди шкідливих речовин та руйнування природних середовищ.

Для оцінки збитків застосовуються стандартизовані підходи, зокрема методики, що враховують обсяги забруднення, ступінь деградації природних ресурсів та вплив на біорізноманіття. Результати розрахунків ДЕІ використовуються для підготовки міжнародних позовів проти держави-агресора, спрямованих на відшкодування завданих екологічних збитків [55].

Окрім документування екологічних втрат, ДЕІ забезпечує обмін інформацією з іншими органами влади, науковими установами, міжнародними організаціями, а також громадськістю. Це сприяє координації зусиль у відновленні природного середовища України після завершення війни та формуванні стратегії екологічної безпеки на майбутнє. Так, згідно з останніми опублікованими даними, збитки навколишньому середовищу вже становлять майже 3 трильйони гривень [55].

Як вже зазначалося вище, однією з підстав проведення позапланових перевірок під час воєнного стану є звернення громадян в порядку Закону України «Про звернення громадян» або ж звернення, надіслане в електронній формі заявником засобами ЕкоЗагрози. Загалом право на звернення громадян передбачене статтею 40 Конституції України. Зазначене право одне з основоположних прав людини. Прозорість, гласність та підзвітність влади неможливо реалізувати без дієвого механізму доступу до публічної інформації. У тому числі, у формі відкритих даних [56].

Стаття 64 Конституції України визначає, що під час введення надзвичайного або воєнного стану можуть встановлюватися обмеження прав і свобод. Стаття також визначає перелік прав і свобод, який не підлягає

обмеженню, в тому числі це стосується і права громадян на звернення до органів державної влади [7].

Таке положення дублюється і в стаття 20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [57], в якій зазначено про неприпустимість обмеження права громадян на звернення під час війни. Таким чином, Закон України «Про звернення громадян» діє і воєнний стан не може бути підставою для відмови у розгляді звернень громадян або для порушення строків їх розгляду.

Отже розгляд звернень громадян, що надходять до ДЕІ Поліського округу, здійснюється навіть під час воєнного стану. Протягом п'яти робочих днів з дня надходження звернення Інспекція направляє Держекоінспекції копію звернення, інформаційну довідку, анкету встановлення ризику господарської діяльності та документи, що підтверджують загрозу (фото, відео та ін.), які підтверджують загрозу життю, здоров'ю або навколишньому середовищу. Анкета заповнюється на підставі попередніх заходів державного нагляду та інформації з відкритих джерел. Термін направлення матеріалів до Держекоінспекції продовжується до десяти робочих днів у разі оглядів, відборів проб, лабораторних вимірювань або запитів до органів державної влади. У випадку нагальних питань, матеріали направляються протягом 24 годин. Якщо звернення надійшло до Держекоінспекції, воно протягом трьох робочих днів направляється до відповідної Інспекції або відповідного структурного підрозділу для опрацювання. Структурний підрозділ розглядає матеріали протягом п'яти робочих днів. У випадку нагальних питань, матеріали опрацьовуються протягом двох робочих днів. Після розгляду матеріалів, відповідальний підрозділ протягом п'яти робочих днів направляє матеріали до Міндовкілля для прийняття рішення про позаплановий захід державного нагляду, аргументуючи позицію Держекоінспекції з відповідними посиланнями на чинне законодавство. У разі отримання наказу Міндовкілля про позаплановий захід, Держекоінспекція надає Інспекції погодження на бланку та направляє доручення про проведення заходу з визначенням термінів подання звіту.

Однак варто враховувати, що хоч законодавством і не змінено строків розгляду звернень, державні органи, органи місцевого самоврядування відповідно до положень статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» здійснюють насамперед заходи, необхідні для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки. Таким чином вони не можуть мати достатніх ресурсів аби вчасно надати вам відповідь, але незважаючи на розпорядник інформації має повідомити запитувача про зміну строків розгляду [57].

Крім того, можуть застосовуватись окремі заходи, які обумовлюють за своїм змістом ускладнення реалізації окремих прав громадян, визначених у Законі України «Про звернення громадян».

Перш за все такі обмеження можуть бути пов'язані із встановленням посилення охорони та особливого режиму роботи органу влади, установи до якої подано звернення, запровадженням на певній території комендантської години, встановленням особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування, а також руху транспортних засобів [57].

У випадку впровадження зазначених обмежень за певних обставин (наприклад, задля відсічі, знешкодження диверсійно-розвідувальних груп ворога), реалізація будь-яких прав, пов'язаних з особистою присутністю заявника та інших дотичних прав, визначених у Законі України «Про звернення громадян», може бути ускладненою або взагалі неможливою.

Серед таких прав, зокрема право на особистий прийом, знайомитися з матеріалами перевірки, подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті органом, який розглядає заяву чи скаргу, бути присутнім при розгляді заяви чи скарги.

У Законі України «Про правовий режим воєнного стану» передбачено звільнення від відповідальності за дії (бездіяльність) особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, негативні наслідки яких неможливо було передбачити або які охоплюються виправданим ризиком, за умови, що такі дії (бездіяльність) були необхідні для відсічі збройної агресії

проти України або ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту. Вказане дозволяє дійти висновку, що у випадку об'єктивної неможливості або ускладнення забезпечення права особи на звернення та отримання відповіді, відповідальна посадова особа суб'єкта владних повноважень не нестиме юридичну відповідальність. При цьому зазначене не позбавляє таку посадову особу обов'язку розглянути звернення та надати обґрунтовану відповідь після завершення дії вказаних обставин, що унеможлиблюють надання вчасної відповіді [57].

Ще однією підставою для проведення позапланової перевірки є подання звернення через електронні засоби «ЕкоЗагроза». Сервіс фіксації фактів заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, збройної агресії Російської Федерації «ЕкоЗагроза» – це функціональний модуль Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема», який організаційно та функціонально складається з веб-сайту та мобільного додатка «ЕкоЗагрози», електронних кабінетів, бази даних, геоінформаційного порталу, аналітичної платформи та забезпечує подання електронних звернень щодо виявлених фактів заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, збройної агресії російської федерації [45].

«ЕкоЗагроза» дозволяє автоматично збирати та фіксувати інформацію про екологічні загрози в режимі реального часу, з географічною прив'язкою до місцевості. На етапі обробки інформації з мобільного додатку ЕкоЗагроза або її веб-версії проходить автоматичний розрахунок впливу на довкілля, параметри та категорії розрахунків постійно оновлюються та розширюються. Після обробки інформації в системі формуються відповідні розділи дашбордів для інформування населення про стан довкілля, офіційні застереження та вказівки від Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та показники ліквідації наслідків загроз в режимі реального часу. Система також передбачає визначення відповідального органу виконавчої влади за усунення наслідків

екологічних загроз та відслідковування даного процесу у режимі реального часу (додавання фото відновленої території або ліквідованої загрози) [58].

Спочатку система була передбачена саме для фіксації заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок військових дій. Однак, система почала різко розвиватися завдяки своєму потенціалу і стала сервісом для повідомлення про всі факти екологічних злочинів проти довкілля, свідками яких вони стали. Такі нововведення дозволили ще більше залучити громадськість до участі у сфері контролю за дотриманням законодавства про охорону навколишнього природного середовища іншими суб'єктами правовідносин.

Разом з тим, введення воєнного стану створило і ряд обмежень у комунікативній політиці органів влади. Одним з гарантів відкритості та прозорості здійснення Державною екологічною інспекцією Поліського округу контролю (нагляду) за дотриманням законодавства про охорону навколишнього природного середовища було функціонування Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю). Як вже зазначалося, вищезазначена система забезпечувала громадян інформацією про заходи державного нагляду (контролю) з використанням Інтернету.

У березні 2022 року уряд прийняв постанову Кабінету Міністрів України №263, згідно з якою на період дії воєнного стану міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади можуть (в тому числі) зупиняти, обмежувати роботу інформаційних, інформаційно – комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів [59]. Міністерством юстиції України та ДП «Національні інформаційні системи» також було припинено функціонування державних реєстрів та баз даних, які адмініструються державою. Таким чином, було обмежено доступ до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань, Автоматизованої системи виконавчого провадження, Державного реєстру обтяжень рухомого майна, Державного реєстру актів цивільного стану та інших

[60]. В тому числі, було обмежено доступ до Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю). Внаслідок цього громадяни досі не мають вільного доступу до інформації про заходи контролю, що проводять та їх результати, що безумовно погіршує діалог із суспільством.

Зміни також були внесені у порядки функціонування громадських рад при центральних органах виконавчої. У серпня 2022 року було внесено ряд змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [61]. Ці зміни переважно стосувалися функціонування громадських ради при міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських, районних, районних у м. Києві та Севастополі державних адміністраціях в період воєнного стану.

Зокрема, формування нового складу громадських рад у період воєнного стану та протягом шести місяців після його завершення не проводиться. Натомість строк повноважень чинних громадських рад продовжується до затвердження нового складу. В свою чергу, це гарантує безперервність виконання функцій рад та збереження зв'язку між органами влади і громадськістю навіть у складних умовах. Такий підхід усуває необхідність організації виборчих процедур у кризовий період, що могло б створити додаткові труднощі. Формування нового складу громадських рад розпочинається через шість місяців після завершення воєнного стану. Цей часовий проміжок надає органам влади можливість стабілізувати діяльність і забезпечити належну організацію демократичних процедур. Це дозволяє залучити громадськість до управління вже в умовах відновленої нормальної роботи державних структур.

Також на період воєнного стану може обмежуватися доступ членів громадських рад до приміщень органів виконавчої влади, а також залучення працівників цих органів до роботи рад. Це є вимушеним заходом безпеки, спрямованим на мінімізацію ризиків для державних установ та збереження

безперервності їхньої роботи. Водночас, громадські ради можуть продовжувати виконання своїх завдань дистанційно [61].

Крім того, інформація щодо діяльності громадських рад може не оприлюднюватися або публікуватися в обмеженому обсязі. Це рішення спрямоване на уникнення витоку чутливої інформації під час війни. Проте після завершення воєнного стану передбачено повне відновлення прозорості шляхом оприлюднення всіх даних протягом шести місяців [61].

Таким чином, ці заходи забезпечують гнучкість та адаптивність діяльності громадських рад в умовах кризової ситуації, зберігаючи їхню функціональність і водночас гарантують поступове повернення до демократичних стандартів у посткризовий період.

Висновки до розділу 2

Державна екологічна інспекція Поліського округу відіграє важливу роль у забезпеченні екологічної безпеки, дотриманні природоохоронного законодавства та гармонізації відносин між використанням природних ресурсів і збереженням екосистем. Як міжрегіональний територіальний орган Державної екологічної інспекції України, вона виконує свої функції на території Житомирської та Рівненської областей, здійснюючи комплексний екологічний контроль та нагляд. Її діяльність спрямована на попередження порушень у сфері охорони довкілля, збереження природних багатств та забезпечення сталого розвитку регіону.

Державна екологічна інспекція Поліського округу активно реалізує комунікативну політику з метою забезпечення відкритості, прозорості та залучення громадськості до охорони навколишнього природного середовища. Її діяльність спрямована на інформування населення про екологічний стан регіону, результати перевірок і заходи, які вживаються для захисту довкілля.

Одним із ключових елементів комунікативної політики є взаємодія з громадянами через публікацію звітів і результатів перевірок, організацію

громадських обговорень і консультацій. Інспекція активно використовує цифрові платформи, такі як «ЕкоСистема», що забезпечують доступ громадян до інформації про стан довкілля та дозволяють отримувати зворотний зв'язок від суспільства. Громадськість має змогу не лише ознайомлюватися з діяльністю органу, а й брати участь у вирішенні важливих екологічних питань.

Задля цього, у структурі Інспекції функціонують громадські ради, які сприяють інтеграції думок представників різних громадських організацій і фахівців. На місцевому рівні активно діють громадські інспектори, які співпрацюють з органами екологічного контролю, здійснюючи моніторинг і фіксацію можливих порушень природоохоронного законодавства.

Значну увагу Інспекція приділяє розгляду звернень громадян. У межах своєї діяльності орган забезпечує своєчасну обробку запитів на публічну інформацію, надає необхідні дані щодо екологічного стану регіону, а також організовує спеціалізовані консультації. Це сприяє підвищенню рівня обізнаності населення щодо екологічних проблем і шляхів їх вирішення.

У сучасних умовах діяльність інспекції охоплює нові виклики, пов'язані з воєнним станом. Введення обмежень на проведення планових перевірок змусило інспекцію адаптуватися до нових обставин. Зокрема, вона зосередилася на фіксації шкоди, завданої навколишньому середовищу внаслідок військових дій, та оцінці збитків. У той же час збереження можливості проведення позапланових заходів нагляду за зверненнями громадян залишається важливим елементом діяльності. Ці аспекти дозволяють інспекції виконувати свої функції навіть в умовах обмежених ресурсів.

Таким чином, Державна екологічна інспекція Поліського округу ефективно впроваджує комунікативну політику, поєднуючи цифрові технології, механізми зворотного зв'язку та залучення громадськості до спільного вирішення екологічних питань. Це дозволяє забезпечувати прозорість діяльності органу, підвищувати екологічну свідомість громадян і створювати умови для ефективного захисту природних ресурсів.

РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ПОЛІСЬКОГО ОКРУГУ

3.1. Загальні виклики комунікативній політиці Державної екологічної інспекції Поліського округу.

Особливо важливими є питання комунікації на рівні місцевих органів влади, адже саме вони забезпечують реалізацію конституційного права громадян на доступ до інформації. На цьому рівні здійснюється взаємодія органів влади з населенням, враховуються потреби громадян під час надання публічних послуг, контролюється їх якість і забезпечується оперативне реагування на зміни інформаційного середовища.

Основною метою діяльності місцевих органів є забезпечення громадян публічними послугами - соціальними, адміністративними, муніципальними та управлінськими, спрямованими на задоволення їхніх потреб у різних сферах життя. Виконання цих завдань неможливе без ефективної системи комунікації, яка є ключовим елементом процесу організації та надання послуг. Інформація та комунікація виступають фундаментом, на якому будується якісна взаємодія між владою та громадськістю.

Комунікація передбачає не менше двох суб'єктів, які постійно або тимчасово взаємодіють. Взаємодія місцевих органів влади з цільовими аудиторіями – це безперервний обмін соціальною інформацією, який здійснюється завдяки наявності комунікативного ланцюга [62].

На превеликий жаль, багато проблем пов'язаних з комунікативною політикою є системними. Тобто лівова частка викликів є актуальною для усіх органів державної влади незалежно від рівня чи предметної сфери. Одною з таких проблем можна виокремити невідповідність чинного законодавства усім реаліям нашого життя.

Законодавство, яке регулює комунікативну політику органів влади, значно відстає від сучасних вимог, особливо в умовах швидких технологічних

змін та розвитку інформаційного суспільства. Основні виклики пов'язані з невідповідністю нормативних актів сучасним реаліям та практичними потребами державних інституцій і громадськості.

Однією з ключових проблем є відсутність актуальних норм, які враховували б динамічні зміни в інформаційному просторі. Багато нормативно-правових актів було прийнято у період, коли цифрові технології лише починали розвиватися. Це ускладнює використання сучасних каналів комунікації, таких як соціальні мережі чи мобільні додатки, у взаємодії з громадськістю. Застарілі положення не включають положень щодо управління ризиками дезінформації, впливу фейкових новин та захисту від кіберзагроз, які стали критично важливими у сучасному світі.

До прикладу, У 2010 році було ухвалено Концепцію проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» [63], яка мала стати базою для розробки спеціального нормативного акта, що регулював би питання комунікації між державними органами та громадськістю. Однак зазначений закон так і не був прийнятий, а сама концепція втратила актуальність через стрімкий розвиток технологій, зміну геополітичного курсу України та нові виклики, пов'язані з цифровізацією інформаційного простору. Методи комунікації, які були актуальними на момент розробки концепції, застаріли, а новітні інструменти, такі як соціальні мережі, мобільні платформи й інтерактивні веб сервіси, залишилися поза межами нормативного регулювання.

Подібна ситуація спостерігається і в інших аспектах галузевого законодавства. Так, Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля, затверджене у 2002 році, востаннє зазнавало змін у 2012 році, які, однак, не врахували нових можливостей, що відкрилися завдяки розвитку технологій. Зокрема, залишаються поза увагою питання використання цифрових платформ для моніторингу довкілля або залучення громадськості через сучасні інформаційні канали. Крім того, нормативно-правові акти не враховують специфіки роботи громадських інспекторів у кризових умовах,

таких як воєнний стан, коли значно змінюються умови виконання їхніх функцій.

До подібного висновку прийшла й Рахункова Палата за результатами здійсненого аудиту, а саме: «Питання здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища регулюються низкою законодавчих актів, окремі норми яких є недосконалими або недієвими. Актуалізації потребують й окремі підзаконні акти. Розподіленими між низкою центральних органів виконавчої влади є функції із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища. Координація та взаємодія між цими органами є неналежною. Водночас законодавчого акта, який би системно регулював питання здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища у різних галузях, не прийнято» [64].

Таким чином, застаріле законодавство у сфері комунікативної політики є системною проблемою, яка впливає на якість взаємодії між державними органами та громадськістю. Наведені приклади є лише верхівкою айсбергу, адже існує безліч, прогалин та суперечностей, які не дозволяють органічно розвиватися комунікативним відносинам. В свою чергу, це обмежує здатність влади реагувати на сучасні виклики та створює перешкоди для забезпечення прозорості й довіри з боку суспільства.

Інституційна слабкість також є значним викликом. Досі існують державні установи, які не мають взагалі окремих підрозділів, відповідальних за комунікацію, або ж ці підрозділи функціонують із мінімальними ресурсами. Це відкриває нам ще одну проблему – кадровий голод.

У 2020 році кількість вакансій становила близько 10 000, у 2021 році - близько 12 000, у 2022 році - близько 15 000. У 2023 році, станом на 2 серпня, кількість вакансій становила близько 17 000 [65].

Збільшення кількості вакансій на посадах державної служби в Україні можна пояснити кількома факторами, що відображають як внутрішні зміни в

системі державного управління, так і зовнішні виклики, зокрема, спричинені війною.

По-перше, відбувається розширення структури державної служби. Під час реформ, спрямованих на модернізацію виконавчої влади, було створено нові органи та збільшено штати існуючих установ. Це пояснюється необхідністю адаптації системи державного управління до сучасних викликів, впровадженням нових напрямів діяльності та посиленням функцій держави в забезпеченні публічних послуг [65].

По-друге, збільшився обсяг завдань державних службовців, особливо в умовах воєнного стану. Державні службовці виконують широкий спектр додаткових обов'язків, таких як координація роботи між різними органами влади, організація допомоги для громадян, які постраждали від війни, та участь у відновленні пошкодженої інфраструктури. Ці нові завдання часто перевищують звичні навантаження, що призводить до високого рівня стресу та професійного вигорання серед працівників [65].

Також важливою є проблема низької мотивації серед державних службовців, що сприяє відтоку кадрів із державного сектора. Низький рівень заробітної плати у порівнянні з приватним сектором, відсутність належної системи стимулювання, недостатні можливості для професійного розвитку та поширена корупція в кадровій сфері створюють несприятливі умови для роботи. Це призводить до того, що державні службовці шукають можливості для кращого працевлаштування за межами державної служби [65].

Відсутність державних стандартів для підготовки фахівців із комунікацій також створює серйозні проблеми у формуванні професійної комунікативної політики. Перш за все, це обмежує можливість створення єдиної системи підготовки, яка б відповідала потребам сучасної державної служби. У результаті навчальні програми в різних освітніх закладах суттєво відрізняються за рівнем якості та змістом або ж обмежуються однією предметною дисципліною, а часто взагалі не враховують специфіки роботи з державними

структурами або особливостей комунікаційної діяльності в умовах криз чи надзвичайних ситуацій [65].

Другим важливим аспектом є нестача стандартів означає, що немає чітких критеріїв, за якими можна оцінити рівень кваліфікації комунікаційних фахівців. Це ускладнює відбір компетентних кадрів на посади, що відповідають за зв'язок між владою та громадськістю. Слабка фахова підготовка спеціалістів часто проявляється у недостатньому володінні техніками базового спілкування з громадянами, публічних виступів, управлінням кризовими ситуаціями або використанням сучасних цифрових інструментів для комунікації [65].

Як зазначали Оксана Матвієнко та Михайло Цивін, Фахівці, чия професійна діяльність зосереджена на соціально-комунікативних аспектах, окрім прагнення забезпечити суспільну важливість своєї роботи, збереження професійної ідентичності, дотримання етичних стандартів, прагнення до вдосконалення професійних основ та мотивації до безперервного навчання, володіють такими компетенціями: міжособистісною комунікативною компетентністю, що включає розвинуті навички спілкування, як вербальні, так і невербальні, чутливість до групових процесів та здатність їх інтерпретувати, розуміння мотивів поведінки інших людей; контекстуальною компетентністю, що передбачає знання соціального контексту, в якому функціонує професія; а також адаптивною компетентністю, що включає здатність передбачати зміни в професії та адаптуватися до динамічних умов соціального середовища [66].

Відсутність уніфікованих вимог до підготовки також створює труднощі для професійного розвитку працівників, які вже працюють у сфері державних комунікацій. Через це вони змушені покладатися на обмежені ресурси для самостійного навчання або проходити курси. Наприклад, відносно нещодавно почала приділятися належна увага навичкам роботи з соціальними мережами, які є ключовими платформами для комунікації з громадськістю в XXI столітті.

Також, нещодавно, була розроблена Вищою школою публічного управління за підтримки Секретаріату Кабінету Міністрів України та OSCE projects in Ukraine/Проекти ОБСЄ в Україні загальна професійна (сертифікатна)

програма підвищення кваліфікації за програмою Комунікації в органах публічної влади для демократичного врядування Програма передбачала декілька етапів: ще до початку офлайн тренінгів учасники мали пройти онлайн-курс Навички медіації та діалогу для потреб публічної служби на освітній онлайн-платформі Ed-Era. В онлайн-частини слухачі в очному форматі проходили тренінги в рамках кількох модулів. Це, зокрема, міжнародні принципи та світовий досвід доступу до інформації, внутрішні та стратегічні комунікації органів влади, комунікації в кризових та надзвичайних ситуаціях, креативні аспекти у доступі до інформації тощо [67].

Крім того, це впливає на стратегічне планування у сфері державних комунікацій. Без стандартизованого підходу неможливо забезпечити системність у формуванні політики інформаційного забезпечення населення. Це створює ризики неконсолідованих дій різних відомств, дублювання зусиль або, навпаки, втрати важливих інформаційних потоків.

Ще однією із загальних проблем комунікативної політики органів влади є брак сучасних каналів комунікації, який значно знижує ефективність взаємодії з громадянами. У сучасному світі соціальні мережі, месенджери та інші цифрові платформи стають основними джерелами отримання інформації. Однак органи влади часто продовжують використовувати традиційні методи інформування, такі як офіційні веб сайти. Це не дозволяє забезпечити належний рівень охоплення аудиторії, особливо молоді, яка здебільшого споживає інформацію через мобільні та інтерактивні платформи. Відсутність адаптації до новітніх технологій та форматів значно ускладнює залучення громадськості до обговорення питань, які стосуються державного управління.

До прикладу, на недавньому засіданні Національного координаційного центру кібербезпеки було рекомендовано обмежити використання месенджера Telegram як такого, що становить загрозу національній безпеці [68]. Відповідно до цього рішення більшість державних органів припинили його використання та видалили власні Telegram-канали і Telegram-боти. Аналогічний вчинила й Державна екологічна інспекція Поліського округу.

Варто зауважити, що Telegram є одним із найпопулярніших месенджерів в Україні, з переважною кількістю користувачів серед молоді. Таким чином, вжиті заходи порушили комунікацію з окремою категорією суспільства. На жаль, багато державних органів, видаливши власні сторінки в Telegram, не одразу перейшли до налагодження комунікацій через альтернативні платформи, такі як Viber або WhatsApp, а деякі й досі цього не зробили, що призвело до зниження рівня комунікації.

Відсутність комунікації в популярних соціальних мережах є очевидним недоліком комунікаційної політики, що впливає на ефективність взаємодії державних органів з громадянами. Це ставить під загрозу забезпечення належного рівня інформаційної прозорості та зворотного зв'язку, що є критично важливим для функціонування державного управління в умовах сучасних викликів.

Внаслідок таких проблем комунікації виникає інша проблема - слабкий зворотній зв'язок. Святослав Галицький зазначав, що на даному етапі реформування системи надання послуг задля підвищення їх якості, створення системи їх надання в ефективний, справедливий і прозорий спосіб, фізичні та юридичні особи стають активними учасниками вдосконалення процесу надання послуг за рахунок посилення громадського моніторингу та налагодження ефективного зворотного зв'язку між органами публічного управління та організаціями громадянського суспільства [69]. Люди часто стикаються з тривалим очікуванням відповідей на свої звернення, внаслідок того, що орган сам по собі не повинен повідомляти про стадію обробки звернення, а тільки про кінцевий результат.

В цьому контексті важливою є оперативність реагування на звернення громадян та своєчасне оприлюднення інформації. Затримки у відповідях на запити громадян можуть негативно впливати на репутацію органів, адже громадськість очікує швидкості та доступності інформації. Відсутність належної реакції, зокрема під час критичних ситуацій, може створити відчуття байдужості з боку органу влади або навіть недовіри до нього. Такі випадки

стають основою для громадської критики, яка часто розповсюджується у медіапросторі [69].

Проблеми із швидким реагуванням нерідко обумовлені об'єктивними причинами, зокрема подачею запитів у вихідні або святкові дні, а також поза межами робочого часу. Наприклад, якщо громадянин надсилає електронний запит у п'ятницю, орган не завжди може відповісти на нього оперативно, адже більшість державних установ працюють за стандартним графіком. Інший приклад — надходження великої кількості звернень у короткий період, що перевищує можливості оперативного опрацювання. У таких умовах орган влади потребує механізмів, які дозволять швидше реагувати на невідкладні запити навіть поза стандартним графіком [69].

Ці виклики мають безпосередній вплив і на діяльність Державної екологічної інспекції Поліського округу. Наприклад, у випадку екологічних інцидентів, таких як виявлення незаконного викиду шкідливих речовин або забруднення водойм, оперативна комунікація з громадськістю є критично важливою. Затримка у реагуванні може призводити до подальшого погіршення екологічної ситуації та підризу довіри до роботи інспекції.

Вже неодноразово протягом цього підрозділу згадувався недостатній рівень довіри громадян до державних інституцій. Історично ця недовіра формувалася через корупційні скандали, неефективність у виконанні завдань та низький рівень прозорості в діяльності державних органів. Така ситуація значно ускладнює встановлення конструктивного діалогу між владою та суспільством. Громадяни часто сприймають будь-яку діяльність органів влади як формальну або таку, що має приховані мотиви, навіть якщо мета дій є суспільно корисною. Для Державної екологічної інспекції Поліського округу така недовіра означає, що громадяни можуть сумніватися в об'єктивності екологічних перевірок, правомірності накладених санкцій, тощо [69].

Ще одним викликом є пасивність громадянського суспільства, яка послаблює загальний комунікативний потенціал інституцій. Насправді громадяни рідко беруть активну участь у заходах, спрямованих на захист

навколишнього середовища, навіть якщо їхні інтереси безпосередньо пов'язані з екологічною безпекою. Наприклад, мешканці регіонів, де є проблеми із забрудненням води або повітря, нерідко обмежуються скаргами у соціальних мережах, уникаючи подання офіційних звернень чи участі у громадських слуханнях. Це ускладнює роботу інспекції, яка потребує активної взаємодії з місцевими громадами для ефективного моніторингу екологічних порушень [69].

На прикладі Державної екологічної інспекції Поліського округу можна простежити, як ці виклики впливають на виконання її функцій. Недовіра до органу може стати причиною того, що місцеві жителі, попри наявність екологічних проблем, не звертаються із заявами до інспекції, а наявні звернення супроводжуються підозрами щодо упередженості або неефективності роботи. Пасивність громадськості, у свою чергу, означає, що інспекція нерідко змушена діяти самотійно, без підтримки місцевих активістів чи громадських організацій, які могли б стати важливими партнерами у виявленні та запобіганні порушенням.

Таким чином, ці виклики є взаємопов'язаними і створюють замкнене коло: недовіра до органів влади знижує ініціативність громадян, а відсутність активності громадянського суспільства перешкоджає підвищенню довіри до органу. Для подолання цих проблем потрібна довготривала і послідовна робота над формуванням прозорості, ефективності та відкритості у діяльності органів влади, а також стимулювання громадянської активності. Це дозволить не лише покращити імідж органів влади, але й зробити їхню роботу більш результативною.

3.2. Актуальні проблеми комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу в умовах військового стану

Війна на території нашої держави суттєво загострила проблеми, які вже існували в комунікативній політиці державних органів, зокрема Державної

екологічної інспекції Поліського округу. Якщо раніше комунікаційні виклики обмежувалися технічними, законодавчими та організаційними аспектами, то у воєнний час до них додалися нові, безпрецедентні труднощі.

Заборона проведення планових заходів нагляду (контролю) стала для Державної екологічної інспекції України безпрецедентним викликом. Вперше з моменту свого заснування, Інспекція зіткнулася з необхідністю призупинення своєї діяльності в умовах надзвичайної ситуації, спричиненої повномасштабною війною. Це кардинально змінило порядок роботи і вимагало швидкої адаптації до нових реалій.

Зупинка планових заходів нагляду (контролю) на підставі постанови Кабінету Міністрів України «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» вплинула на можливість своєчасно реагувати на екологічні порушення та контролювати стан навколишнього середовища. Зменшилася ефективність контролю за дотриманням екологічного законодавства, що створило додаткові ризики для екологічної безпеки країни. Як наслідок, Інспекція не в змозі забезпечити населення належним рівнем інформації щодо власної діяльності та стану навколишнього природного середовища. Державна екологічна інспекція України була змушена переорієнтувати свої ресурси та шукати нові способи забезпечення мінімального рівня контролю в умовах обмеженого доступу та безперервних загроз.

Одним із серйозних викликів для забезпечення прозорості та ефективності державного нагляду стало обмеження доступу до Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю). Відповідно до наказу Державної регуляторної служби України від 29.11.2022 № 204 «Про обмеження доступу до відомостей інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю)», можливість користування цією системою наразі не обмежена лише для працівників органів, які здійснюють функцію державного нагляду (контролю), та співробітників самої Державної регуляторної служби України. У результаті громадяни та представники бізнесу позбавлені

можливості ознайомлюватися з планами перевірок, їхніми результатами, а також іншою важливою інформацією через офіційний портал [70].

Це обмеження є вимушеним заходом, який виник через воєнний стан і підвищені ризики несанкціонованого доступу до критично важливих даних. З одного боку, такі дії спрямовані на захист чутливої інформації та запобігання її використанню на шкоду державній безпеці. З іншого боку, закритість даних створює перешкоди для забезпечення принципів відкритості, прозорості та підзвітності органів державної влади перед суспільством [70].

Особливо це впливає на суб'єктів господарювання, які раніше могли планувати свою діяльність, орієнтуючись на оприлюднені плани перевірок. Тепер така інформація стала недоступною, що ускладнює ведення бізнесу в умовах нестабільності. Для громадськості це означає обмеження можливості контролю за діяльністю органів нагляду та виявлення можливих порушень або зловживань [70].

Крім того, це обмеження має і комунікативний вплив. Відсутність доступу до інформації породжує недовіру серед населення, оскільки закритість сприймається як ознака непрозорості або навіть приховування. У таких умовах надзвичайно важливо забезпечити громадянам зрозуміле пояснення причин таких обмежень і запропонувати альтернативні механізми для отримання необхідної інформації, наприклад, через звернення до відповідних органів або спеціально створені гарячі лінії.

Критичною стає також ситуація у кадровому секторі. Якщо раніше проблема полягала у низькій заробітній платі, слабкому рівні кар'єрного розвитку, нестачею мотивації, то тепер до цих проблем додалася мобілізація та еміграція.

За даними Міжнародної організації з міграції ООН, станом на початок 2024 року, після повномасштабного вторгнення росії в Україну понад 14 мільйонів людей – майже третина населення України – покинули свої домівки. Сім'ї були розділені, діти залишилися без дому, а громади зруйновані. Близько 3,7 мільйона людей залишаються переміщеними особами в Україні, а майже 6,5

мільйонів є біженцями по всьому світу. Понад 4,5 мільйона повернулися додому на сьогоднішній день або з-за кордону, або з переміщення всередині країни [71].

Згідно з даними Національного агентства державної служби, фактична кількість працюючих державних службовців складає 159 333 особи. З огляду на цю динаміку збільшилася кількість вакантних посад на державній службі. Зараз їх 40769. Фактична кількість працюючих державних службовців-жінок складає 119 696 осіб, а чоловіків – 39637. В Україні наразі нараховується 4 180 державних службовців (з них 812 – жінки), які мобілізовані або проходять службу у військах територіальної оборони ЗСУ та добровольчих формуваннях територіальних громад. З початку повномасштабної агресії 138 державних службовців загинули, а 263 – зазнали поранення [72].

Ці дані свідчать про те, що війна стала каталізатором численних викликів як для населення, так і для державного управління. Масова міграція, кадрові втрати та зростання вакантних посад обмежують спроможність установ виконувати свої функції.

Зменшення загальної кількості державних службовців, високий рівень мобілізації та втрати серед працівників значно уповільнюють процес ухвалення рішень, що викликає у громадськості незадоволення. Особливо це помітно у сферах, пов'язаних із швидким реагуванням на екологічні загрози або запити громадян. Водночас комунікаційні стратегії мають адаптуватися до цих викликів, підвищуючи роль цифрових каналів взаємодії та автоматизації відповідей на типові запити.

Якщо ж говорити саме про Державну екологічну інспекцію Поліського округу, то від 24 лютого 2022 року 6,5% працівників звільнилися та покинули територію України, а 10% працівників наразі проходять військову службу в лавах Збройних Сил України. Зазначене безумовно впливає на ефективність Інспекції в цілому, тому важливим є залучення нових кадрових ресурсів.

Окрім цього, війна створила проблеми, з якими раніше не доводилося стикатися. Значні території стали зоною бойових дій або потрапили під

тимчасову окупацію, що обмежило доступ до об'єктів контролю та ускладнило проведення інспекційної діяльності.

Посилилися вимоги до конфіденційності інформації, пов'язаної із критичною інфраструктурою та екологічними загрозами, адже розголошення такої інформації може бути використане ворогом. З міркувань національної безпеки значна частина екологічної інформації, яка раніше була відкритою, стала недоступною. Це стосується, зокрема, даних про стан довкілля у прифронтових та окупованих регіонах.

Наразі в окупації перебуває понад 25% територій України, а лінія фронту простягається на більш ніж 3000 кілометрів, створюючи екстремальні умови для мирного населення та унеможливаючи звичне життя. На окупованих територіях відбувається систематичний терор російських військ, що супроводжується руйнуванням інфраструктури, порушенням прав людини та масштабними екологічними збитками. Лінія фронту, постійно під вогнем, також становить значну загрозу для довкілля через хімічні витoki, забруднення ґрунтів і води, а також руйнування природних екосистем. Проте повноцінна фіксація екологічних наслідків та інформування населення на таких територіях є неможливими через об'єктивні обмеження.

Під час обстрілів промислових підприємств, нафтопереробних заводів, військових об'єктів та критичної інфраструктури Державна екологічна інспекція Поліського округу намагається здійснювати збір даних для оцінки завданих збитків. Проте їхня публічна звітність значною мірою обмежена через чинне законодавство, зокрема через Закон України від 24 березня 2022 року № 2160-IX [73], який передбачає кримінальну відповідальність за розголошення інформації, пов'язаної з військовими переміщеннями, розташуванням сил оборони чи іншими подібними даними. Це робить частину інформації про стан довкілля недоступною для громадськості, що породжує недовіру та підриває принципи відкритості органів державної влади.

Наслідки таких обмежень стають особливо відчутними в регіонах, де люди залишаються без належного доступу до інформації про екологічні ризики.

Наприклад, викиди токсичних речовин унаслідок зруйнування промислових об'єктів можуть створювати довготривалі небезпеки, про які населення не завжди попереджають своєчасно. Водночас ця ситуація вимагає від органів екологічного нагляду пошуку нових шляхів взаємодії з громадськістю, таких як використання анонімних звітів, локалізованих екологічних попереджень та впровадження цифрових платформ для інформування про загрози в безпечному форматі.

Попри ці складнощі, Державна екологічна інспекція прагне підтримувати свої функції навіть у таких надзвичайних умовах. Однак обмеження доступу до інформації та необхідність її ретельного контролю знижують рівень прозорості, що може мати негативні наслідки для довіри до інспекції як до державного органу. Це підкреслює важливість балансу між безпековими потребами воєнного часу та правом громадян на отримання екологічної інформації [73].

Проблеми фінансування комунікативної діяльності органів державної влади в умовах воєнного стану є також надзвичайно актуальними. З початком повномасштабної війни в Україні значна частина державного бюджету спрямовується на оборону, підтримку Збройних Сил України, відновлення зруйнованої інфраструктури та соціальну допомогу постраждалим. Так, згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» [74] та Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» [75] видатки на оборону становлять 1,69 трильйонів гривень та 2,25 трильйонів гривень відповідно. Варто наголосити, що у 2024 році такі видатки становили близько 22 % ВВП, а у 2025 становитиме вже 26%. У такій ситуації фінансування інформаційної та комунікативної діяльності виявляється вторинним, через що органи влади змушені працювати в умовах обмежених ресурсів.

Для Державної екологічної інспекції Поліського округу це означає скорочення можливостей для проведення інформаційних кампаній, спрямованих на висвітлення екологічних наслідків війни, а також затримки у впровадженні сучасних підходів до взаємодії з громадськістю. Оскільки кошти спрямовуються передусім на першочергові потреби, такі як підтримка

мобілізованих працівників чи аварійні заходи, ресурси для комунікативної політики залишаються мінімальними. Це знижує здатність інспекції оперативно та ефективно інформувати населення про екологічну ситуацію, особливо в регіонах, які постраждали від військових дій.

Важливо зазначити, що в умовах війни органам влади доводиться діяти у складному інформаційному середовищі, яке потребує активної боротьби з дезінформацією та роз'ясненням ключових екологічних проблем. Проте фінансування для таких завдань часто обмежується, оскільки державі доводиться балансувати між невідкладними військовими витратами та іншими суспільно важливими напрямками.

Особливе місце серед викликів воєнного стану займають кіберзагрози та дезінформація, які значно посилилися в умовах повномасштабної війни. Використання інформації як зброї, спрямованої на вплив на волю супротивника та його здатність до ефективної інформаційної протидії, стає важливою частиною сучасної війни. Головними об'єктами інформаційно-технічної боротьби залишаються інформаційно-комунікативні системи, що потребують особливого захисту від спрямованого впливу, який має на меті порушення їхньої стабільності. Такий вплив включає виробництво і поширення спеціальної інформації, яка негативно впливає на функціонування інформаційного середовища суспільства ситуацій [76].

Інформаційна безпека держави та протидія дезінформації є основою ефективної комунікації в умовах сучасних викликів. Це особливо важливо в контексті кризових ситуацій, коли швидкість поширення інформації здатна як заспокоїти суспільство, так і спровокувати паніку. Надійна комунікація зі засобами масової інформації та громадськістю стає ключовим інструментом для зміцнення довіри до органів державної влади ситуацій [76].

У цьому контексті важливою є роль перевіреної інформації, що дозволяє запобігти поширенню фейків. Надійна та оперативна кризова комунікація зі засобами масової інформації будується на принципах відкритості, оперативності та точності, що забезпечує підтримку репутації органів

державної влади. Особливо актуальним це є для державних структур, які несуть відповідальність за надання громадськості інформації під час надзвичайних ситуацій [76].

Разом із цим, актуальним викликом залишається використання засобів масової інформації як ефективного інструменту державного управління. Завдяки співпраці між державними структурами та засобами масової інформації, можливо не лише підвищити рівень інформованості громадян, але й сформувати позитивний імідж державної служби. Проте такий процес потребує раціонального підходу до поширення інформації та постійного вдосконалення механізмів взаємодії зі засобами масової інформації [77].

Однак, у цифрову епоху загрози інформаційній безпеці не обмежуються лише традиційними викликами. Як зазначає Володимир Гончаренко, зростання кіберзагроз та поширення дезінформації вимагають використання сучасних технологій захисту інформаційних систем. Це включає не лише технічні засоби, а й просвітницькі заходи для підвищення обізнаності громадськості щодо методів розпізнавання неправдивої інформації. Таким чином, забезпечення інформаційної стійкості суспільства стає одним із пріоритетів комунікативної політики держави. [78].

Таким чином, війна значно загострила вже наявні проблеми у комунікативній політиці Державної екологічної інспекції Поліського округу, водночас створивши низку нових викликів. Традиційні труднощі, пов'язані з організацією перевірок, розглядом запитів громадян і кадровими питаннями, під час воєнного стану набули критичного характеру. Проведення екологічного контролю значно ускладнилося через обмеження доступу до багатьох територій, зокрема в зонах бойових дій чи окупованих районах. Це впливає як на оперативність, так і на об'єктивність збору даних.

Окрім цього, нові виклики, такі як обмеження фінансування, суттєво звузили можливості для реалізації багатьох заходів. Левова частка ресурсів спрямовується на оборону, через що органам екологічного контролю бракує фінансових і технічних засобів для ефективного реагування на надзвичайні

ситуації в екологічній сфері. Додатково, обмеження доступу до місць надзвичайних подій і вимоги засекречення інформації унеможливають повноцінне інформування громадськості та прозоре звітування.

Особливе місце займають кіберзагрози, які ставлять під загрозу функціонування інформаційно-комунікаційних систем Інспекції. Захист від кібератак і боротьба з дезінформацією вимагають значних зусиль, адже вони безпосередньо впливають на здатність державного органу ефективно взаємодіяти із суспільством.

3.3. Шляхи вдосконалення комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу

У процесі дослідження комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу було визначено низку проблем, які суттєво впливають на ефективність діяльності цього органу. Серед ключових викликів були окреслені обмеження доступу до інформації, прогалини у нормативно-правовому забезпеченні, кадрова некомпетентність, недостатнє фінансування, обмеження, пов'язані з воєнним станом, а також загрози дезінформації та кібербезпеки. Усі ці чинники не лише послаблюють здатність інспекції виконувати свої обов'язки, але й підривають довіру громадськості до її діяльності.

Вирішення зазначених проблем є надзвичайно важливим для забезпечення прозорості та відкритості в роботі органу. Удосконалення комунікативної політики дозволить не лише оперативно та якісно інформувати громадськість про екологічну ситуацію, але й створить передумови для більш активної взаємодії з населенням, іншими органами влади та міжнародними організаціями. Зокрема, підвищення якості комунікації сприятиме зміцненню довіри суспільства, залученню громадян до екологічного моніторингу, а також ефективнішій протидії дезінформації.

Вдосконалення комунікаційних процесів має стати одним з основних завдань для Державної екологічної інспекції Поліського округу. Запровадження сучасних цифрових технологій, підвищення кваліфікації персоналу, адаптація законодавства до нових умов та посилення співпраці зі ЗМІ є лише частиною тих заходів, які можуть забезпечити якісні зміни. Реалізація таких ініціатив дозволить посилити репутацію інспекції, забезпечити більш оперативне реагування на виклики та сприятиме вирішенню екологічних проблем навіть у складних умовах воєнного стану.

Деякі вчені вірно зазначають, що розроблення стратегій комунікації є одночасно і процесом (узгодження постулатів і рішень із реальними справами з метою надання інформації, формування впливу, а також бажаних реакцій суспільства), і результатом цього процесу (безпосередня та опосередкована взаємодія суб'єктів). Завдання стратегічних комунікацій полягає в тому, що сформульовані для різних цільових аудиторій меседжі не конфліктують (не протирічають) один з одним. Ефективними вважаються такі стратегічні комунікації, що не вичерпуються спрямуванням на одну конкретну цільову аудиторію, а беруть до уваги ймовірні наслідки сприйняття конкретного меседжу всіма іншими можливими цільовими аудиторіями [79].

Перш за все, варто зачепити тему стратегічного планування. На нашу думку, стратегічне планування є фундаментальним інструментом для побудови ефективної комунікативної політики органів державної влади. Воно забезпечує системний і довгостроковий підхід до організації комунікацій, дозволяючи адаптуватися до нових викликів і забезпечувати якісну взаємодію між державними структурами та громадянами ситуацій [79].

Одним із ключових аспектів стратегічного планування є здатність визначати пріоритети й оптимізувати використання ресурсів. У сучасних умовах, зокрема під час війни, коли обмеженість фінансування та людських ресурсів є гострою проблемою, стратегічний підхід дозволяє зосередитися на найбільш критичних напрямках. Це включає розробку оперативних

інформаційних кампаній, боротьбу з дезінформацією та впровадження кіберзахисту.

Окрім цього, стратегічне планування дозволяє формувати послідовну політику, що сприяє зміцненню довіри громадськості. Наприклад, використання сучасних інформаційних технологій для поширення прозорих і перевірених даних допомагає уникнути паніки, розвіяти фейки та забезпечити населення необхідною інформацією в кризових ситуаціях.

Значною перевагою стратегічного планування є можливість швидкого реагування на виклики. У разі екологічних катастроф або надзвичайних ситуацій, наприклад, державні органи можуть заздалегідь підготувати сценарії дій і забезпечити ефективне інформування населення. Це також включає співпрацю зі ЗМІ, які виступають основним каналом комунікації між владою та громадянами.

Ми вже згадували в цьому дослідженні про концепцію проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики». Зазначений акт був значущою ініціативою, спрямованою на впорядкування системи комунікації між органами публічної влади, засобами масової інформації та громадськістю. Документ передбачав створення рівноправного партнерства між владою і суспільством через стандартизацію інформаційного обміну, впровадження механізмів громадського контролю та забезпечення прозорості в діяльності державних структур. Основна ідея Концепції полягала у розробці законодавчих підходів для налагодження ефективної взаємодії між усіма рівнями органів державної влади, місцевого самоврядування, медіа та громадськістю. Ця взаємодія мала стати ключовим елементом для утвердження демократії, побудови громадянського суспільства та розвитку інформаційного середовища в Україні. Метою ініціативи було формування відкритих партнерських стосунків між владою та суспільством, що сприяло б зміцненню демократичних інститутів та забезпеченню громадянської участі у процесах управління. Передбачалося, що Концепція стане основою для створення

спеціального закону, який регламентуватиме державну комунікативну політику [80].

На жаль, закон так і не був ухвалений, а запропоновані положення реалізовані лише частково. Ця ситуація призвела до того, що комунікативна політика в Україні досі залишається без єдиного нормативного акту, який міг би виконувати роль національної стратегії у цій важливій сфері. Проте навіть ознайомлення із запропонованою концепцією демонструє значний потенціал такого нормативно-правового акта. Його ухвалення могло б суттєво підвищити ефективність державної комунікативної політики та сприяти розбудові демократичного суспільства, створюючи прозорі механізми взаємодії між владою та громадськістю.

З 2020 року в Україні активізувалося впровадження комунікативних стратегій як на рівні окремих органів влади, так і у вигляді загальнодержавних стратегій комунікацій у конкретних сферах. Ці ініціативи спрямовані на підвищення ефективності взаємодії між державними органами, громадськістю та міжнародними партнерами.

Так, 12 листопада 2021 року Державний комітет телебачення і радіомовлення України затвердив Комунікаційну стратегію на 2022–2023 роки (наказ № 526). Цей документ визначає основні напрями діяльності комітету в інформаційній сфері, зокрема щодо популяризації державної політики в галузі телебачення та радіомовлення, підтримки розвитку медіапростору та забезпечення доступності офіційної інформації для громадян.

У 2022 році, в умовах євроінтеграційного курсу України, розпорядженням Кабінету Міністрів було схвалено Стратегію комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року. Цей документ визначив основні принципи і завдання комунікацій у сфері євроінтеграції, зокрема популяризацію переваг співпраці з Європейським Союзом, інформування громадян про реформи та інституційні зміни в контексті адаптації законодавства України до європейських стандартів [81]..

Наприкінці 2023 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1203-р було схвалено Стратегію комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на період до 2025 року, а також затверджено операційний план заходів для її реалізації. Ця стратегія спрямована на посилення прозорості антикорупційних заходів, підвищення обізнаності громадськості щодо механізмів боротьби з корупцією, зміцнення довіри до органів, що займаються запобіганням корупції, та стимулювання суспільної нетерпимості до корупційних практик [81].

Оскільки державні комунікації є важливим чинником функціонування системи державного управління загалом, вони обґрунтовано є важливою суспільно-політичною платформою діяльності для всіх гілок влади кожної країни. Зокрема, органи виконавчої влади в Україні на шляху до прозорості та відкритої системи управління впроваджують тематичні комунікаційні стратегії. Міністерства, підзвітні ним служби, органи влади зі спеціальним статусом мають сайти, створюють активну систему зворотного зв'язку [81].

Ухвалення таких стратегій свідчить про усвідомлення державою важливості системної комунікації як інструменту побудови довіри, ефективного управління інформаційними потоками та стимулювання громадської підтримки державної політики. Водночас такі заходи сприяють посиленню демократичних процесів, підвищенню прозорості управлінських рішень і створенню умов для розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Сучасна практика впровадження комунікативних стратегій демонструє їхню ефективність у різних сферах державного управління. Такий підхід стає дедалі популярнішим, адже забезпечує структурований і цілеспрямований процес управління інформаційними потоками.

Для Державної екологічної інспекції України ухвалення подібного документа стало б значним кроком уперед. Ухвалення комунікативної стратегії дозволило б систематизувати та вдосконалити підходи до інформаційної політики, визначити пріоритети та ключові напрямки взаємодії з громадськістю, засобами масової інформації та іншими зацікавленими

сторонами. Така стратегія могла б охоплювати не лише загальнонаціональний рівень, але й деталізувати порядок реалізації комунікативної політики на місцях.

Крім того важливим доповненням стало б розроблення кризової стратегії комунікацій. Кризова стратегія комунікацій є важливим елементом ефективної роботи органів публічної влади, особливо в умовах непередбачуваних подій або екстремальних ситуацій. Така стратегія передбачає дві основні складові: швидке реагування на кризові ситуації та створення комунікаційних платформ для координації взаємодії під час криз.

У рамках швидкого реагування розробляються спеціалізовані плани кризових комунікацій. Ці плани дозволяють оперативно надавати суспільству важливу та достовірну інформацію під час пандемій, природних катастроф, техногенних аварій, військових конфліктів чи інших надзвичайних ситуацій. Їх основна мета – уникнути хаосу, запобігти поширенню дезінформації та забезпечити громадян необхідними інструкціями щодо дій у кризових умовах. Для цього в планах передбачаються стандартизовані протоколи інформування, визначаються відповідальні особи та платформи для комунікацій, а також враховуються сценарії розвитку ситуацій [82].

Комунікаційні платформи для кризових ситуацій створюються для забезпечення оперативного та прозорого обміну інформацією між державою та громадянами. Ці платформи можуть включати як традиційні засоби масової інформації (телебачення, радіо, друковані ЗМІ), так і цифрові канали (офіційні сайти, соціальні мережі, мобільні додатки). Вони служать інструментом для донесення до громадськості необхідної інформації, пояснення дій влади, зменшення рівня паніки та підтримання довіри до державних інституцій.

Окремим важливим аспектом є підготовка фахівців із кризових комунікацій, які повинні володіти навичками управління інформацією, протидії фейкам, ефективної взаємодії з медіа та оперативної комунікації з громадянами. Також доцільним є проведення регулярних тренувань та навчань, що імітують кризові ситуації, для перевірки та вдосконалення існуючих стратегій [82].

Інтеграція кризових комунікацій до загальної стратегії інформаційної політики дозволяє підвищити рівень готовності державних органів до викликів, що виникають у сучасному світі, та забезпечити ефективне управління комунікаціями навіть у найскладніших умовах. Це не лише сприяє збереженню громадського порядку, але й зміцнює довіру громадян до держави [82].

Розробка локальних механізмів впровадження комунікаційних ініціатив, адаптованих до особливостей кожного регіону, значно підвищила б результативність роботи органів, зокрема таких, як Державна екологічна інспекція Поліського округу. Удосконалення комунікативної політики сприятиме оперативному та зрозумілому висвітленню екологічних проблем, зменшенню рівня недовіри населення, а також підвищить рівень екологічної свідомості громадян.

В межах реалізації описаних вище стратегій важливо наголосити на такому важливому аспекті ефективної комунікативної політики як відкритість та прозорість органів державної влади. Інформаційна відкритість органів державної влади дає можливість громадянам отримати адекватне уявлення та сформулювати критичне судження про стан суспільства та органи публічної влади, посилює дієвість та ефективність громадського контролю за діяльністю органів державної влади [83].

Для покращення ефективності механізмів здійснення громадського впливу в системі публічного управління у органам публічної влади та організаціям громадянського суспільства, на нашу думку, необхідно ініціювати створення комплексної системи заходів, яка буде включати як державні структури, так і структури громадянського суспільства та складатися з двох рівнів – регіонального та загальнонаціонального; спрямувати діяльність суб'єктів громадського контролю на виявлення та оприлюднення недоліків і порушень, які виявляються у діяльності державного апарату, організації; застосовувати передбачені нормативно-правовими актами заходи з оперативного усунення порушень прав, свобод і законних інтересів громадян тощо [78].

Володимир Гончаренко вірно підкреслював, що громадський вплив як форма залучення суспільства до процесів публічної політики набуває сьогодні особливої ваги. Його значення розкривається через низку важливих завдань. Серед основних слід виокремити: сприяння налагодженню ефективної співпраці між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства; контроль за дотриманням законності у діяльності органів державної влади; подолання корупції на різних рівнях державного апарату; забезпечення відповідності прийнятих управлінських рішень інтересам громадян і громади. Також важливими завданнями є запобігання порушенням законодавства у роботі державних органів та їх представників, впровадження належної процедурної культури; аналіз та перевірка процесів підготовки, прийняття та виконання публічних рішень з погляду відповідності суспільним правовим цінностям. Крім того, громадський вплив сприяє демократизації держави, підвищенню рівня відповідальності публічної влади, забезпеченню її відкритості та розширенню доступу до публічної інформації. Серед інших важливих аспектів громадського впливу – стимулювання соціальної та правової активності громадян, формування почуття патріотизму, довіри до влади, а також посилення особистої відповідальності кожного за стан правової політики держави. Усе це сприяє зміцненню демократії та забезпечує стійкість і легітимність системи публічного управління.

Наразі функції налагодження взаємодії між органами влади та громадськістю виконують Громадські ради при міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, а також при обласних, Київській і Севастопольській міських, районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністраціях. Основною їхньою метою є забезпечення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Втім, ці ради зосереджують свою діяльність переважно на центральному рівні, охоплюючи лише ключові аспекти політики, що обмежує їхню можливість детально вивчати та реагувати на виклики, які виникають у регіонах.

На нашу думку, доцільним кроком стало б створення Малих громадських рад або представництв Громадських рад відповідних органів виконавчої влади на місцях. Такі локальні структури дозволили б значно підвищити ефективність комунікативної політики за рахунок кількох ключових переваг. По-перше, вони б сприяли більш точному врахуванню регіональних особливостей у процесі реалізації державної політики. Місцеві представництва могли б оперативно інформувати центральні органи про реальний стан справ на місцях, забезпечуючи адаптацію рішень до потреб конкретних громад.

По-друге, такі ради допомогли б ефективніше збирати інформацію щодо стану комунікативної політики в регіонах. Це включає моніторинг виконання прийнятих рішень, аналіз ефективності існуючих механізмів взаємодії з громадськістю, а також збір зворотного зв'язку від населення. У результаті центральні органи влади отримували б більш повну та об'єктивну картину ситуації, що дозволило б ухвалювати більш обґрунтовані рішення.

По-третє, Малі громадські ради сприяли б швидкому виявленню та оперативному реагуванню на проблеми чи недоліки, які виникають у процесі реалізації комунікативної політики. Це дозволило б своєчасно усувати прорахунки, мінімізувати негативні наслідки та підтримувати довіру населення до влади.

Також важливо зазначити, що локальні громадські ради сприяли б підвищенню рівня прозорості та підзвітності органів влади. Вони могли б виконувати функції громадського контролю, забезпечуючи ширший доступ до інформації та стимулюючи активну участь громадян у процесах державного управління. Це, у свою чергу, сприяло б розвитку демократичного суспільства та зміцненню зв'язки між владою та громадянами.

Варто зазначити, що в межах реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, яка затверджена Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021 [84], обласним та Київській міській державним адміністраціям доручено забезпечити належну роботу регіональних координаційних рад з питань

сприяння розвитку громадянського суспільства із залученням до їх складу представників відповідних місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також на паритетних засадах - представників інститутів громадянського суспільства, міжнародних організацій, наукових установ, експертів.

Таким чином, вище політичне керівництво держави дійсно має мету створити подібні ради в державних органах на місця. Разом з тим, зважаючи на те, що термін завершення зазначеної стратегії вже є близьким, а робота щодо створення таких рад навіть не розпочалась, то не варто очікувати на належну реалізацію зазначеної стратегічної мети.

Отже, впровадження Малих громадських рад або локальних представництв є необхідним кроком для підвищення ефективності комунікативної політики, посилення її орієнтації на місцеві потреби та забезпечення більшої прозорості діяльності органів державної влади. Це сприятиме не лише покращенню якості управлінських рішень, але й зміцненню довіри до влади на всіх рівнях.

Реалізація комунікативних стратегій має включати продовження курсу на цифровізацію, що є важливим компонентом сучасного управління. У цьому контексті діяльність Державної екологічної інспекції Поліського округу демонструє прогрес завдяки впровадженню таких інструментів, як сервіс ЕкоЗагроза, активне ведення офіційного вебсайту та взаємодія через соціальні мережі. Ці заходи є базовими, але потребують посилення та стратегічного розширення [85].

Сервіс «ЕкоЗагроза» має стати не просто інформаційною платформою, а багатофункціональним цифровим помічником для громадян. У цьому контексті важливо розробити його функціонал так, щоб він включав не лише оперативне інформування про стан навколишнього середовища та новини у сфері екології, але й інструменти для фіксації та повідомлення про порушення екологічного законодавства. Такий сервіс має бути інтегрований з відповідними органами

державної влади, забезпечуючи автоматичне пересилання звернень громадян для швидкого реагування.

Особливо важливо впровадити систему зворотного зв'язку в межах цього сервісу. Це дозволить громадянам відслідковувати статус розгляду їхніх звернень, отримувати оновлення щодо результатів розгляду скарг та дій, які були вжиті для усунення порушень. Така прозорість не лише сприятиме підвищенню довіри громадян до органів державної влади, а й мотивуватиме їх до активнішої участі у захисті навколишнього середовища [86].

Окрім того, популяризація «ЕкоЗагрози» має бути стратегічно спрямована на максимальне охоплення населення, особливо через платформи з найвищою популярністю серед українців. Важливим кроком є розробка інтерактивного мобільного додатка, який зробить користування сервісом зручним та доступним для широкого кола користувачів.

Крім функціональних змін, слід забезпечити інтенсивне інформування населення про можливості сервісу через соціальні мережі, громадські кампанії, навчальні програми для шкіл та вищих навчальних закладів. Важливо створити співпрацю з місцевими громадами для поширення інформації та підтримки екологічних ініціатив, пов'язаних із сервісом.

Такі зміни не лише модернізують комунікативну політику Державної екологічної інспекції, але й сприятимуть розвитку культури екологічної відповідальності серед громадян. Вони також забезпечать якісно новий рівень взаємодії між владою та суспільством, зробивши процеси екологічного управління більш прозорими, ефективними та інноваційними.

Ще один важливим аспектом удосконалення комунікативної політики органів державної влади на загальнодержавному рівні є удосконалення кадрової політики. Реалізації такого важливого завдання як комунікацій з громадськістю потребує значних як фінансових ресурсів так і людських. Наразі бюрократичний механізм відчуває гостру нестачу спеціалістів у сфері комунікації. Причин тому багато: недостатня кваліфікація наявних кадрів,

неконкурентоспроможна заробітна плата, малий обсяг підготовки нових вузько направлених спеціалістів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 року № 1409 [87] було затверджено нову схему класифікації посад державних службовців і відповідної системи оплати праці. Ця реформа мала на меті підвищити рівень зарплат та залучити нових фахівців до державної служби. Зокрема, система передбачала збільшення окладів для молодих спеціалістів, які тільки починають свою кар'єру в держапараті.

Однак, попри потенційні переваги, реформа стикнулася із серйозними проблемами. Підвищення заробітної плати торкнулося переважно початківців, які не мають значної вислуги років або високих звань. Для досвідчених державних службовців із тривалим стажем зміни виявилися або незначними, або навіть призвели до скорочення реального місячного доходу через перегляд розрахункових підходів. У кращому випадку їхній дохід залишився на тому ж рівні, що й до реформи.

Більше того, навіть підвищені оклади молодих спеціалістів все ще суттєво відстають від рівня заробітних плат, які пропонують аналогічні позиції у приватному секторі. У сучасних умовах, коли приватні компанії активно залучають кваліфікованих фахівців конкурентними зарплатами та додатковими бонусами, державна служба залишається менш привабливою. Це створює виклики для кадрового оновлення держапарату, адже молодь, яка прагне фінансової стабільності та професійного розвитку, часто віддає перевагу роботі в приватному секторі або закордонним можливостям.

Таким чином, хоча реформа оплати праці державних службовців є важливим кроком уперед, вона виявилася недостатньо ефективною для створення привабливих умов праці в державному секторі. Необхідно переглянути підходи до стимулювання кадрів, зокрема шляхом удосконалення системи матеріального заохочення, розширення соціальних гарантій, впровадження програм професійного розвитку та підвищення престижу державної служби загалом. Лише комплексний підхід до кадрової політики

дозволить зміцнити держапарат і забезпечити його сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Висновки до розділу 3

Діяльність Державної екологічної інспекції Поліського округу здійснюється в умовах низки значних викликів, які впливають на її ефективність, в тому числі на діяльність у сфері комунікативної політики. Інспекція стикається із законодавчими прогалинами, відсутністю стратегічного планування, нестачею кваліфікованих спеціалістів, особливо в галузях комунікації з громадськістю та екологічного моніторингу.

В умовах глобальних екологічних викликів та нагальної потреби в оперативному реагуванні на проблеми довкілля ефективна комунікація є ключовою для реалізації екологічної політики. Проте брак сучасних цифрових інструментів ускладнює поширення інформації про екологічні порушення, наслідки їх усунення та способи взаємодії з громадськістю.

З початком війни ці проблеми значно загострилися. Значна частина ресурсів держави спрямована на оборону, що створило дефіцит фінансування для екологічних органів. Унаслідок бойових дій працівники Інспекції стикаються із загрозами для свого життя, а також із неможливістю потрапити в окремі зони для фіксації екологічних збитків. Після введення в дію обмеження на проведення планових заходів контролю Інспекція стала основним суб'єктом проведення фіксації завданої шкоди навколишньому природному середовищу та підрахунку збитків внаслідок заподіювання шкоди веденням бойових дій. Однак, Інспекція досі здійснює позапланові заходи нагляду (контролю) дотримання екологічного законодавства на підставі звернення громадян.

Додатково, в умовах війни значно зросла загроза кібератак та інформаційно-психологічних операцій (ІПСО), спрямованих на дискредитацію державних інституцій, що підриває довіру громадян.

Узагальнюючи вище описано, приходимо до висновку, що вдосконалення комунікативної політики Державної екологічної інспекції Поліського округу вимагає системного підходу та впровадження нових механізмів, які дозволять підвищити ефективність взаємодії з громадськістю та посилити її залученість у процес захисту довкілля. Задля реалізації таких стратегічних цілей необхідно розробити регіональну стратегію комунікацій, упровадити кризову комунікаційну стратегію, модернізувати сервіс ЕкоЗагроза для доступності інформації й фіксації порушень, залучити громадськість до формування рішень та впровадити багато інших змін про які не згадувалося в цьому дослідженні. Реалізація зазначених рекомендацій дозволить підвищити ефективність комунікацій Державної екологічної інспекції Поліського округу, зробити її діяльність більш прозорою та результативною, а також сприятиме активній участі громадськості у вирішенні питань охорони навколишнього природного середовища.

ВИСНОВКИ

Комунікативна політика органів влади — це системна діяльність, яка спрямована на забезпечення прозорості, доступної та результативної взаємодії між державними органами та громадянами. Її мета полягає у формуванні позитивного іміджу держави, наданні актуальної інформації, налагодженні діалогу та попередженні кризових ситуацій. Ця політика є основою для розвитку демократичного суспільства, забезпечення ефективного управління та підтримки довіри громадян до органів влади.

Ключовими принципами, на яких ґрунтується комунікативна політика, є прозорість, відкритість, орієнтованість на громадян, оперативність, доступність та забезпечення двостороннього зв'язку. Саме вони визначають зміст і напрямки стратегій комунікацій, а також формують довіру громадян до державних інституцій. Функції комунікативної політики — такі як інформування, регуляція, формування суспільної думки та ідеологічний вплив — дозволяють органам влади вирішувати соціально значущі завдання, зокрема підтримувати консенсус у суспільстві, координувати дії громадян і забезпечувати зворотний зв'язок.

Важливою основою комунікативної політики є нормативно-правове регулювання. Серед ключових документів виділяються Конституція України, Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про медіа», а також державні стратегії та концепції, такі як Стратегія комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції до 2025 року. Ці акти визначають загальні принципи, умови інформаційної діяльності органів влади, а також забезпечують прозорість і доступність інформації для громадян.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що розвинені країни впроваджують інтегровані комунікативні стратегії, орієнтовані на сучасні виклики. До ефективних підходів належить розробка національних комунікаційних проектів, активне використання цифрових платформ, впровадження принципів

прозорості та залучення громадськості до процесу прийняття рішень. Ці практики підтверджують значущість реформ і стратегічного підходу до розвитку комунікацій у державному управлінні.

Комунікативна політика Державної екологічної інспекції тісно пов'язана з її місцем у системі державних органів виконавчої влади. Державна екологічна інспекція Поліського округу є міжрегіональним територіальним підрозділом Державної екологічної інспекції України, уповноваженим здійснювати екологічний нагляд (контроль) у межах Житомирської та Рівненської областей. Її основна функція полягає в реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища на регіональному рівні, що включає контроль за дотриманням природоохоронного законодавства, попередження екологічних порушень та забезпечення раціонального використання природних ресурсів.

Державна екологічна інспекція України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів. Міністр є ключовою посадовою особою, яка визначає стратегічні напрями екологічної політики держави, зокрема у сфері екологічного нагляду та контролю. Саме через Міністерство здійснюється інтеграція регіональних інспекцій у загальну екологічну стратегію країни.

Кабінет Міністрів України, як найвищий орган виконавчої влади, відіграє провідну роль у координації та забезпеченні ефективного функціонування екологічних органів. Уряд розробляє законодавчі ініціативи, затверджує нормативно-правові акти, спрямовані на захист довкілля, раціональне використання природних ресурсів та подолання викликів, пов'язаних зі зміною клімату й іншими екологічними загрозами.

Таким чином, комунікативна політика Державної екологічної інспекції Поліського округу формується в контексті загальнодержавної екологічної політики, визначеної Кабінетом Міністрів та Міністерством захисту довкілля. Вона має значний потенціал для підвищення екологічної свідомості населення

та забезпечення діалогу між владою і громадянами у вирішенні актуальних екологічних питань.

В межах реалізації власної комунікативної політики Державна екологічна інспекція Поліського округу, забезпечує реалізацію конституційного права громадян на доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища, здійснює розгляд звернень громадян, публікує результати проведення перевірок.

Діяльність Інспекції також включає залучення громадськості через функціонування Громадської ради та активність громадських інспекторів на місцях. Ці механізми підсилюють комунікацію з населенням і реалізують принципи прозорості й участі громадян у формуванні екологічної політики.

Водночас, війна принесла значні зміни в діяльність Інспекції. Після введення в дію обмеження на проведення планових заходів контролю Інспекція стала основним суб'єктом проведення фіксації завданої шкоди навколишньому природному середовищу та підрахунку збитків внаслідок заподіявання шкоди військовою агресією росії. Однак, Інспекція досі здійснює позапланові заходи нагляду (контролю) дотримання екологічного законодавства на підставі звернення громадян. Також, саме під час війни виник сервіс «ЕкоЗагроза» завдяки якій кожен може повідомити про порушення законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища з власного телефону.

На жаль, досі не функціонує Інтегрована автоматизована система державного нагляду (контролю), де публікувалася інформацію про усі проведенні перевірки та їх результати. Разом з тим, Інспекція продовжує надавати усю потрібну інформацію в порядку звернення громадян чи запитів на публічну інформацію.

Усі ці події створили неабиякі виклики для комунікативної політики Інспекції. Відсутність національної стратегії комунікативної політики, неактуальне законодавство, яке містить безліч прогалин, нестача спеціалістів у сфері комунікації та недостатня увага керівників до питання комунікативної

політики створюють значні загрози для налагодження зв'язків з громадськістю та забезпечення реалізації принципів прозорості та відкритості.

Ще більше викликів додала війна, внаслідок чого загострився кадровий голод, проявилася нестача фінансування, відбулося обмеження доступу до місць завдання шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок ведення бойових дій, та інші.

Для вирішення наявних проблем у сфері комунікативної політики органів державної влади необхідно створити комплексний підхід, що базується на чіткому плануванні, урахуванні світового досвіду та впровадженні сучасних технологій. Важливим кроком у цьому напрямку є розробка Національної стратегії комунікативної політики в державних органах, яка визначить як механізми подолання актуальних викликів, так і довгострокові перспективи розвитку. Така стратегія повинна стати базою для координації діяльності органів державної влади у сфері публічної комунікації.

Одним із ключових елементів стратегії має бути уніфікація стандартів комунікації, що дозволить забезпечити прозорість, доступність і оперативність інформації для громадян.

Важливо передбачити навчання кадрів, спрямоване на розвиток їхніх навичок публічної комунікації, кризового менеджменту та роботи з цифровими інструментами. Інвестиції у кваліфікацію співробітників дозволять покращити якість комунікацій і підвищити рівень довіри громадян до влади.

Державні органи мають активно впроваджувати сучасні цифрові платформи, такі як вдосконалена версія «ЕкоСистеми» та «ЕкоЗагроза», що спрощуватимуть доступ до інформації, дозволятимуть громадянам швидко повідомляти про порушення та сприятимуть забезпеченню прозорості діяльності.

Крім того, необхідно розробити кризову комунікаційну стратегію, яка забезпечуватиме швидке реагування під час надзвичайних ситуацій, зокрема воєнного стану, та гарантуватиме належне інформування громадян у таких умовах.

Значна увага має приділятися залученню громадськості до процесів реалізації комунікативної політики. Це можливо через створення механізмів зворотного зв'язку, проведення опитувань, обговорень і підтримку громадських ініціатив.

Розробка й імплементація такої стратегії сприятиме не лише підвищенню довіри громадян до державних органів, але й забезпечить ефективність їх роботи, прозорість та адаптивність до сучасних викликів. Це стане основою для сталого розвитку комунікаційних процесів та забезпечення екологічної безпеки в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні : навч. посіб. / В.М. Дрешпак. Д.: ДРІДУ НАДК, 2015. 168с. URL: <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/4252/1/2015-%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B2%20%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%96.pdf>
2. Почепцов Г. Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіа комунікації. Київ: Спадщина, 2012. 464 с. URL: <http://www.bookland.com/download/1/10/102246/sample.pdf>
3. Шотурма Н. Комунікативна політика органів місцевого самоврядування (на прикладі України та Республіки Польща) : дис. канд. політ. наук : 23.00.02. Івано-Франківськ, 2016. 225 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=gileya_2016_110_90
4. Крутій О. М. Державно-управлінський аспект діалогу органів влади та громадськості: від форми спілкування до методологічної основи. Вісник Академії митної служби України. Сер.: Державне управління. 2011. № 2. С. 7-13. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vamsu_du/2011_2/КтЫШт.
5. Співак Віктор. Комунікаційна політика органів державної влади в Україні. Національні інтереси України 1 (1) (2024). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/download/13261/13323>
6. Якимчук М.Ю. Законодавче регулювання комунікативної політики в Україні. Соціологія права Випуск 3–4 (38–39), 2021. С. 27-30. URL: <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2021-3-4.4>

7. Конституція України: Основний закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
8. Балабанова Л.В. Зв'язки з громадськістю: навч. Посіб. / Л. В. Балабанова, К.В. Савельєва. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2007. 394 с. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/27694/1/PR.pdf>
9. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17>
10. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997 № 539/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/539/97-%D0%B2%D1%80>
11. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2849-20>
12. Концепція проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 січня 2010 р. № 85-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/85-2010-%D1%80>
13. Про схвалення Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на період до 2025 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2023 р. № 1203-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/576-2017-%D1%80>
14. Бебик В. PR в органах державної влади та місцевого самоврядування: Монографія / О. Бабкіна, В. Басалюков, В. Бебик та ін.; За заг. ред. В. Бебика, С. Куніцина. — К.; Сімферополь: МАУП, 2003. — 240. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/po_13.pdf
15. АЖАЖА, Марина; ПЕЛІОВА, Яна; НЕСТОПЕНКО, Тетяна. Комунікативна політика держави в контексті посилення суспільного впливу. Modeling the development of the economic systems, 2023, 2: 79-88. URL: <https://mdes.khmnpu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/193>

16. Андрійчук Тетяна. Прозорість як принцип державної комунікативної політики. Політичний менеджмент 2 (2010): с. 73-79. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/PoMe_2010_2_9.pdf
17. ЧЕЧЕЛЬ Анна; РЕШЕТОВА Ганна. Роль комунікаційної стратегії в діяльності органів публічного управління. Věda a perspektivy, 2023, 8 (27). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/download/5882/5915>
18. Павленко, Є. М. Підходи до модернізації сучасної моделі комунікативної політики органів публічної влади України. (2021). Публічне управління та митне адміністрування, № 2 (29), 2021. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/2/7.pdf>
19. Булгаков, Д. О. Комунікаційна діяльність органів влади. Політичне життя № 3 (2024): 29-38. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/16378>
20. Green Paper on Public Sector Information in the Information Society (1999). URL: http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/green_paper/gp_en.pdf (Accessed 9 Oct 2013).
21. Міжнародний фонд «Відродження». (2009). Інформаційний бюлетень №13, жовтень 2005р. Європейська Комісія запроваджує План D щодо демократії, діалогу та дебатів. с. 12-13. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_cs_eu_projects_864_ua_i13.pdf
22. Єрхан О. В., Даниленко С.І., Комунікативна політика європейських країн: досвід для України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №7. С. 277— 279. URL: http://lsej.org.ua/7_2021/71.pdf
23. Communication to the commission. Action plan to improve communicating Europe by the commission [Electronic resource]. Brussels, 20.07.2005. URL: http://ec.europa.eu/dgs/communication/pdf/comminitiatives/2005-action-plan-improve-communicating-europe-by-commission-sec2005-985_en.pdf

24. White Paper on the Preparation of the Associated Countries of Central and Eastern Europe for Integration into the Internal Market of the Union (COM(95)163). URL: [https://eurlex.europa.eu/legal-](https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0163&from=EN)

[content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0163&from=EN](https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0163&from=EN)

25. Шегіда, Лариса. Комунікаційна політика країн європейського союзу: корисний досвід для України. Теоретичні та прикладні питання державотворення 31 (2024): 236-244. URL:

<http://taais.oridu.odessa.ua/article/view/314175>

26. Карпчук Н. П. Засади комунікаційної політики ЄС: Біла книга з комунікації. – 2011. URL:

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/467/1/zasady_kom_pol.doc

27. Карпчук Н. П. Аналіз комунікаційної політики Європейського Союзу: Жовта Книга з комунікації ЄС / Н. П. Карпчук // Слов'янський вісник : зб. наук. пр. / Рівненський державний гуманітарний університет, Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету. - Рівне, 2012. - Вип. 14. - С. 142-144. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/470>

28. Граут-Сміт Т. Сучасна урядова комунікація: приклад Великої Британії/ Т. Граут-Сміт, Л. Побережна, Л.Гуменюк // Запровадження 220 комунікацій у суспільстві /за заг. ред. Н.К. Дніпренко, В.В. Різуна – К.: ТОВ “Вістка”, 2009. С. 56.

29. Садовська, А. Л. Державне регулювання інформаційно-комуникативної сфери: міжнародний досвід для України. Інвестиції: практика та досвід 19 (2013): с. 144-148. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ipd_2013_19_32.pdf

30. Баровська, Анастасія Валеріївна. Інституційне забезпечення державної комуникативної політики Великої Британії. Стратегічні пріоритети 4 (2013): с. 85-90. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21RE

[F=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=spa_2013_4_13](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-06/Verstka_ost_ispr-2eea8.pdf)

31. Світлана Кондзеля. Огляд конференції. Запровадження комунікації органів державної влади : зб. мат-лів наук.-практ. конф. / упоряд. А.В. Баровська. – К. : Фенікс, 2016. С. 5-6. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-06/Verstka_ost_ispr-2eea8.pdf

32. Ведмідь, П. В. Особливості інформаційно-комунікаційної політики органів публічного управління зарубіжних країн. Том 31 (70), № 6, 2020, с. 32-38. URL: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2020.6/06>

33. Положення про Державну екологічну інспекцію Поліського округу: наказ Державної екологічної інспекції України 20 лютого 2023 р. № 32. URL: <https://polissyareg.dei.gov.ua/post/560>

34. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1264-12>

35. Порядок контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 1999 р. № 339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/339-99-%D0%BF>

36. Положення про Державну екологічну інспекцію України: постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017 р. № 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/275-2017-%D0%BF>

37. Губіна Г. Л. Центральні органи виконавчої влади України, що уповноважені займатися питаннями екології в сільськогосподарській діяльності. Науково-практичний журнал «Екологічне право». Випуск 3–4, 2022. С. 11-16. URL: http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2022/3-4/3-4_2022.pdf#page=11

38. Схема спрямування і координації діяльності центральних органів виконавчої влади Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20

жовтня 2019 р. № 879). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2019-%D0%BF#Text>

39. Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України: постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 614. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text>

40. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/794-18>

41. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання: затв. Постановою Верховної Ради України від 29 серпня 2019 року № 19-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/19-IX>

42. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2697-19>

43. Конституція України: Основний закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

44. Ярошенко А.С. Правові аспекти законодавчого регулювання права громадян на доступ до інформації про стан довкілля / А.С. Ярошенко, В.В. Голобородько // Порівняльно-аналітичне право. 2019. - № 5. - С. 217-220. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/5862>

45. Положення про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема»: постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1065. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1065-2021-%D0%BF>

46. Порядок функціонування інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю), внесення відомостей до неї та строки розміщення цих відомостей: постанова Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 387. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/387-2017-%D0%BF#Text>

47. Про звернення громадян: Закон України від 01.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/393/96-%D0%B2%D1%80>

48. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17>

49. Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.02.2002 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0276-02>

50. Положення про колегію Державної екологічної інспекції Поліського округу: наказ Державної екологічної інспекції Поліського округу від 27 листопада 2018 року № 78-ОД. URL: <https://polissyareg.dei.gov.ua/files/1675934632368927/%D0%9F%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8E.doc>

51. Приходченко Людмила. Особливості здійснення громадського контролю під час воєнного стану в Україні: інформаційно-комунікаційна взаємодія. Актуальні питання у сучасній науці 6 (12) (2023). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5094/5123>

52. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: постанова Кабінет Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/303-2022-%D0%BF>

53. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/877-16>

54. Методичні рекомендації щодо опрацювання матеріалів, які є підставою для проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю) на підставі частини першої статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про

припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану»: Наказ Державної екологічної інспекції України від 26 лютого 2024 року № 31.

55. Екологічні збитки підкреслюють безжальність війни: сайт Державної екологічної інспекції України. URL: <https://www.dei.gov.ua/post/3010>

56. Балашова І.П. Особливості доступу до інформації і межі прозорості влади в умовах дії військового стану / Наук. кер. Т.В. Сокольська // Наукові пошуки молоді у XXI столітті. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників (Біла Церква, 16 листопада 2023 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2023. – С.5-8. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/10090>

57. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19>

58. Екозагроза України. Про портал. URL: <https://ecozagroza.gov.ua/about> (дата звернення: 27.11.2024).

59. Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2022 р. № 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2022-%D0%BF#Text>

60. Антонова С.Є., Придатко Д.О. Моніторинг стану прозорості та відкритості органів влади в умовах воєнного стану, Науковий журнал Публічне управління і адміністрування в Україні. Випуск 40. 2024, ст. 24-28, URL: https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2024/40-2024/40_2024.pdf

61. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-2010-%D0%BF>

62. Мазур В.Г. Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні. Державне управління:

удосконалення та розвиток № 8, 2011. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13957/1/KMVMOV.pdf>

63. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики»: розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 13.01.2010 № 85-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/85-2010-%D1%80>

64. Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України: рішення Рахункової палати від 28.09.2021 № 21-3 URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2021/21-3_2021/Zvit_21-3_2021.pdf

65. Брика, О. М. Кадровий потенціал публічної служби в Україні. Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (Житомир, 7-8 грудня 2023 року). С.34-37. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/povnyj-tekst.pdf#page=34>

66. Оксана МАТВІЄНКО, Михайло ЦИВІН Інформаційні фахівці у професійній структурі сфери державного управління. Запровадження комунікації органів державної влади: зб. мат-лів наук.-практ. конф. / упоряд. А.В. Баровська. – К.: Фенікс, 2016. С. 143-148. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-06/Verstka_ost_ispr-2eea8.pdf

67. Завершилось навчання держслужбовців за програмою «Комунікації в органах публічної влади для демократичного врядування»: офіційний веб сайт Національне агентство України з питань державної служби від 22 листопада 2024 р. URL: <https://nads.gov.ua/news/zavershylos-navchannia-derzhsluzhbovtziv-za-prohramoiu-komunikatsii-v-orhanakh-publichnoi-vlady-dlia-demokratychnoho-vriaduvannia>

68. НКЦК прийняв рішення обмежити використання Telegram в органах державної влади, військових формуваннях, на об'єктах критичної інфраструктури: офіційний веб сайт Ради національної безпеки і оборони

України від 20 вересня 2024 року. URL:
<https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/6994.html>

69. Галицький С. В. Удосконалення механізму використання сучасних управлінських інновацій у діяльності публічної організації, на прикладі Державної екологічної інспекції у Тернопільській області : дипломна робота магістра за спеціальністю «281 - публічне управління та адміністрування» / С. В. Галицький. - Тернопіль : ТНТУ, 2020.с. 44. URL:
<https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/33513/2/%d0%9c%d0%b0%d0%b3%d1%96%d1%81%d1%82%d0%b5%d1%80%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0%20%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b0%20%d0%93%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d1%86%d1%8c%d0%ba%d0%be%d0%b3%d0%be%20%d0%a1.pdf>

70. Про обмеження доступу до відомостей інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю): наказ Державної регуляторної служби України від 29.11.2022 № 204.

71. Millions Assisted but Millions More Still in Need Two Years into Ukraine War, Says IOM: офіційний веб сайт Міжнародної організації з міграції (IOM). URL: <https://www.iom.int/news/millions-assisted-millions-more-still-need-two-years-ukraine-war-says-iom>

72. У НАДС представили результати кількісного складу державних службовців: офіційний веб сайт Національне агентство України з питань державної служби від 01 травня 2024 р. URL: <https://nads.gov.ua/news/u-nads-predstavyly-rezultaty-kilkisnoho-skladu-derzhavnykh-sluzhbovtziv>

73. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану: Закон України від 24 березня 2022 року № 2160-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2160-20>

74. Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України від 09 листопада 2023 року № 3460-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3460-20>

75. Про Державний бюджет України на 2025 рік: Закон України від 19 листопада 2024 року № 4059-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4059-IX>

76. Кочубей Л. Медіарепутація органів державної влади в Україні: антикризовий інструментарій: Український Інформаційний Простір. Число 6, 2020, с. 152-168. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/219845/219645>

77. Чукут С.А., Джига Т.В. Комунікативна політика в органах державної влади: навчальний посібник. К.: Секретаріат КМУ, 2007, С.8. URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Opornij-konspekt_Komunikativna-politika-v-organah-derzhavnoyi-vladi.pdf

78. Гончаренко, Володимир. Інформаційно-комунікативна політика як інструмент посилення взаємодії держави та громадськості у повоєнний період. Актуальні питання у сучасній науці 7 (25) (2024). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/download/13035/13097>

79. Козаков В. М. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії: монографія / [В. М. Козаков, О. В. Рашковська, В. А. Ребкало, Є. О. Романенко, І. В. Чаплай]. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. С. 288. URL: <http://vadnd.org.ua/app/uploads/2017/06/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F-%D0%A7%D0%B0%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B9-%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

80. Галина Пасемко, Оксана Таран, Олена Гуторова, Напрями розвитку системи публічного управління: формування інформаційної та комунікативної політики в Україні. Національні інтереси України, № 2(2) (2024), с. 405-420. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/download/13309/13371>

81. Ткачова Н.М., Ольга М.І., Аліса І.П.. Стратегія розвитку комунікацій держави та суспільства під час дії правового режиму воєнного

стану. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права 5 (2022): с. 33-37. URL: <http://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/299>

82. Datsii, N., Dubovik, A. Communication as a function of management in the modern system of public governance. Електронний журнал Державне управління : удосконалення та розвиток. № 2. 2021. 5 с. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1983>

83. Малімон В.І. Комунікативні технології в публічному управлінні: навчально-методичні матеріали. Івано-Франківськ: ІФОЦППК, 2018. С. 51. URL: <https://nung.edu.ua/sites/default/files/2021-01/%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%BE%D0%BD%20%D0%92%20%D0%86%20%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf>

84. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: указ Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/487/2021>

85. Є. Кияниця, М. Сисюк. Шляхи удосконалення комунікаційної політики держави з метою об'єднання нації. Журналістика та реклама: вектори взаємодії: тези доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф.(Київ, 29 берез. 2024 р.)/відп. ред. ДС Файвішенко.–Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2024.–289 с.–Укр. та англ. мовами.. The British University in Dubai, 2024. С. 196-199. URL: <https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/755ad33873e2e2197ffc1f2e7156e1e4.pdf>

86. Грабовенко Н., Михайлова О. Комунікативна взаємодія громадянського суспільства та органів державної влади як процес управління. Наукові інновації та передові технології 3 (5) (2022). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/1261/1259>

87. Питання оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році: постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 р. № 1409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1409-2023-%D0%BF>